

Femeia si Familia

foaie beletristică-literară.

Apare în 1 și 15 a fiecărei luni.

Abonamentul: pe an 10 cor., 1/2 an 5 cor., 1/4 an 2 cor. 50 bani. Pentru România: pe an 14 lei, 1/2 an 7 lei. Un număr 50 bani.

Scriitori Moderni.

RIRIA.

Înainte de un an și ceva lumea românească a fost surprinsă plăcut de ivirea unui nou poet de valoare pe terenul literar al nostru. Noul poet se ascundea sub pseudonimul *Riria* și prima publicare a lui a fost lucrarea *Ultima rază din viața lui Eminescu*, apărută întâiu în formă de 10 scrisori către o prietină, scrisori prelucrate apoi în un dialog pentru scenă.

Din această lucrare, cum și din cele ce au urmat în „Arhiva” din Iași, publicul s'a convins numai decât, că poetul *Riria* este de un talent deosebit, ale cărei lucrări pe lângă un fond de valoare incontestabilă, sunt pline de idei înalte, sublime și scrise în o limbă poetică de toată frumuseța; multe din ele sunt caracterisate prin o gingășie invederat femeiască.

Și în adevăr noul poet e o femeie, o doamnă, originară din Basarabia, a cărei nume este *Coralia Gatoschi* născ. *Biberi*.

Dînsa are multe lucrări originale, tot așa de frumoase, ca cele publicate, dar' care sînt numai în manuscris. Profesorul din Iași, *A. D. Xenopol* a îndemnat pe doamna Gatoschi să publice unele din lucrările sale.

RIRIA.

Așa au apărut în „Arhiva” și au fost reproduse și în alte ziare, mai multe poeme admirabile, reunite în un mic volum, cu titlul *Cânturi noue*, care a fost scos în tipar la 1902.

Volumul *Cânturi noue* conține bucăți frumoase, ce vor lăsa urme neșterse în sfera literaturii; sînt idei și scânteii poetice admirabile, de o bogăție covârșitoare și sub o formă originală.

Eată vre-o câteva fragmente din ele:

În poemul *Inspirarea și pactul sărac* găsim aproape fiecare rînd conținînd o idee tot atît de frumoasă ca concepție, pe cât desvîrșită ca formă. Așa, bună-oară poeta spune:

Ceea-ce nu poți trece și nici n'o să rămâie, e raza de iubire ce sufletul mîngăie, când facla tinereței-i aprinsă și pâlpaie. Ea dă putere minței, inimei îndrumare, zidește din nimicuri, pustii făcînd altare, când vrea să 'nchine-a vieții poetice sîrbare... Sau mintea 'nțelenește, totul din ochi dispere; credința stă pe loc când vulcanul iubirei, putere uimitoare, aruncă al seu foc... Dar' câți în astă luptă înverșunată, mare, aflat-au ei noroc? Câți întîlnit-au oare păreche l'al lor suflet? Covîrșitoarei patimi câți au aflat resunet în marea ne'nfrățire a celor toți ce cuget?

Cabinetul Romanelor.

Doliul văduvei.

De
André Theuriet.

(Urmare și fine).

Îndată-ce doamna Valperga plecă Ioana redescăcî biletul și-l cetî dintr'o suflare. Biletul era astfel conceput:

„Ieri mă prezentasem la d-ta, pentru a-ți oferi inima. Mi-s'a spus, că erai suferindă. Această dureroasă veste îmi mărește muștrarea conștiinței și mă torturează amar. Dacă te vei afla cumva mai bine, te rog umilit, să-mi acorzi un moment de întretinere. După cele petrecute e absolut necesar ca să-ți fac confesiunea mea..

„Trebue să ști, că cu ce ardoare te iubesc și ce fatalități apasă asupra vieții mele. Așa precum evenimentele mi-au făcut viața, o pîn la picioarele d-tale cu expresiunea deosebitei mele gingășii.
Francisc.”

Accentul de sinceritate al acestei scrisori atinse simțitor pe Ioana, dar' în acelaș timp din scrisoare se degaja ceva misterios, care o impresiona neplăcut. Involuntar își aduse aminte de avertismentul d-nei Valperga și din expresiunile scrisorii concludă la vre-o aventură nefastă a musicantului. Ce rezon avea proprietăreasa vilei Boschetti, ca în raporturile sale cu Michaëlis, să-i recomande prudență? Dacă d-na Valperga așa puțină încredere avea în caracterul artistului, cum de îl primia atît de intim.

Aceasta se părea contradictoriu și echi-voc; afară de cazul, că d-na Valperga să fi finut la Francisc și că un moment de jaluzie să nu o fi împins a-l negri în fața unei rivale?...

Conjectura aceasta din urmă esasperă neliniștea Ioanei și triumfă asupra îndoielilor ei. Răspunse artistului că consimte a-l primi în după ameaza zilei următoare la ea acasă...

La ora indicată, Michaëlis se prezentă la vilă. — Asa precum îl crezuse d-na de Mauves, Francisc era pasionat și serios amo-

rezat de ea, — mult mai amoretat de cum Ioana îl crezuse. Contrar la ceea-ce se întemplă adese-ori, farmecul gustat de pe buzele Ioanei îi mări pasiunea.

Ioana îi apărea ca cea mai seducătoare femeie din câte a întîlnit. Ea nu avea numai frumuseța, care farmecă ochii și îmbată carnea; ea era grațioasă cu sufletul tinerec, cu farmece ce te răpesc. Francisc se simți învins și își zise, că fără ea viața i-ar fi o umbră.

Drept aceea când Francisc intră în salonul d-nei de Mauves de o violentă emoțiune fu cuprins.

Un moment rămase palid și cu trăsurile contractate înaintea ei. Tot atît de fără de față, ca și el, Ioana își plecă capul spre o corfă plină de jurubițe de mătasă și căuta astfel să-și ascundă propria confusiune. Deși ochii ei erau plecați, ghici că Francisc voia să se arunce la picioarele ei; ea îl opri cu un gest imperios și fără a-l privi îi designă un fotel binișor depărtat de ea.

Poesia *La Stele* e tot atât de frumoasă ca formă pe cât și de adâncă în cugetările ce respiră, mai ales în strofa finală:

Omul trist își sfarmă gândul cu știința care cere. Cerul își păstrează taina nepetrunchelilor mistere, rătăcind prin al lui farmec slaba gândului părere; căci în față cu 'nfinitul noi sântem atât de de mici, c'am rămas pe multă vreme tot stăpânitori pe ghîci!

Din *Rinul și Domul* reproducem următoarele rînduri, cari redau cu o plasticitate neîntrecută rolul scriitorilor mari și caracterizează în chip așa de fericit mișcarea Renașterii:

Dar' căți se gîndesc oare, că voi poate în hîrtie ați pus la viață o nouă temelie? Cu picături de sânge din veacul ce-ați cioplit ați pus pecetea muncii cu foc neobosit, și-ați îndrumat de veacuri apuse în necredinți un soare de lumină spre nopți de neștiinți?

Riria este însă mare nu numai în poesia de cugetare. Ea este tot atât de desvîrșită în descriere. Așa, bună-oură, cât de frumos este portretul fetei în *Dochia*:

„Mai mîndru între toate e chipul unei fete cu ochi fermecători, cu mijloc de albină ușor încins cu bete sub sinu-i plin de flori. Marama cea subțire n'ascunde-ale ei plete, ce rupte par din zori.

Ear' vilnicul în falduri pe șolduri lenș curge, ușor, de-i sapă boiul. Bogata-i tineretă ce încă nu amurge, cu drag și-arată toiu. Pe unde ea coboară, în urmă-i codrul muge și plînge trist cimpoiul.

Tot așa de minunat este descrisă lupta între Traian și Decebal, care luptă începe cu versurile imitative:

Dar' eată că s'aude un cal care aleargă, pămîntul sub copite pîrînd că vrea să-l spargă.

În *Vedenia I.*, pentru a arăta cum marea se teme să nu sboare ziua din sinul ei, ea spune:

...ear' marea gema groaznică că zina ei se duce, și se 'neleșta de țermuri spre ceruri să n'apuce.

— Te rog, murmură ea... Din neferire 'ți-am dat dreptul să-ți formezi despre mine o rea opiniune, dar' dacă mă judeci rău, cel puțin ai milă de a mă cruța.

— Eu să te judec rău! protestă Francisc, eu care te ador!

— Nu căuta să mă înșeli, reluă Ioana, eu nu mai sînt așa de tinără nici așa de nepricepută ca să nu știu ceea-ce gîndesc bărbații despre o femeie, care, ca și mine a comis o astfel de greșală.

— Ah, doamnă, eu sînt acela, care e culpabil, și fapta comisă poate fi răscumpărată prin un amor constant și adînc... Te adoresc!... Îți ofer viața întregă, repararea unei răpiri... escusabile, în fine, fiindcă iubirea cea mai sinceră îmi justifică...

Vieța mea 'ți-o închin d-tale, fă ce voiești... Eu voiu fi foarte fericit consacrîndu-ți-o.

Francisc se sculase și se apropia de d-na de Mauves.

— Da, continuă el cu vehemență, încă cu ziua de mîne aide să plecăm de aici, să

În numărul nostru de azi dăm portretul eminenței poete, poema *La mormînt* și o scenă din tragedia *Elvira*.

LA MORMÎNT.

— Lui Eminescu. —

Am venit să-mi închin gândul la mormîntul unde ești! | Treisprezece ani trecut-au de când tu te odihnești. | Țeara plînge după tine, eară noi Români toți | nu voim încă a crede, că te numeri printre morți. | Zbor luceferii pe raze dela cer cătră pămînt, | dar lumina lor cea rece nu încălzește-al tîu mormînt. | Picături de amintire curg din gînduri câte vrei; dar' din nepăsarea țernei ce știi tu din plînsul ei? Căci dorit-ai, tu din lume, numai lacrimi dela tei. 'Ți-s'a pus teiul spre umbră; dar' nu vrea ca să 'nfrunzească. 'I-s'a 'ncredințat prea iute rămășița-ți pămîntească, sau nimic din ce dorit-ai nu a fost să se 'mplinească... Ai lăsat în lume dorul tîu bogat în mari aventuri; ear' pe noi plîngînd cu jale, păgubiți de-a tale cînturi... Rivnitor pân' și destinul de-a gîndirei tale-îsbîndă, hotărî în florea vîrstei dintre noi să te desprindă; căci vedea că al tîu geniu lumea 'ntreagă-o să cuprindă. Anii curg cu nepăsare, pe mormînt țărîna așează; însă amintirea-ți scumpă între noi mereu veghiază și va spune totdeauna întreg neamului român, că ai fost al cugetării neînvins, mărîț stăpîn.

Glasul. Curgă ani cu sutele, | s'astupe mormintele. | Morții nu s'or turbura; | lumea n'or mai supăra. | Plîngă pietrile de-or vrea!... Tremure luceferii, să mîngăie teferii. Cei cu inimi spriginite, cătră țernile 'negrite de uitare veștejite! Aici e locașul lor, fără patimi, fără dor; leacul suferințelor... Poate teiul tot să crească, făr' de jale să umbrească rămășița pămîntească; căci mînunchele de flori, ce-aruncați arare-ori, plîng cu lacrimi pân' la zori; nu pe-al morților sălaș, dară plîng pe cei rămași!... Cei cu inimi ce mai sînt, rătăciți sus pe pămînt, coboriți-vè-'n mormînt; căci aci-'n tovărășie facem cinste la moșie, noi cei duși pe vecînicie!

* * *

Din lumea voastră apusă, nepăsătoare, rece, cereați spre noi, rămași, gîndiri mărîțe a trece. Din firele 'negrite de zilele bătrîne, simțirile apuse ne fie ear' stăpîne. Ni-'s sufletele grele de-a soartei încercări, și trista

poză-a vieții ne seacă-ori-ce puteri. Luceferi și cu stele din vasta lor orbită pe muritorii teferi nu-'i mai trag în ispită... Cinstiți pămîntul țării acolo unde stați, cum luminat-ați ceru-'i, aci când vè aflați...

Rărite-s rîndurile-acum, căci v'ați grăbit cam mulți la drum, și locuri multe-ați lăsat goale, din creștete și până-'n poale. De aceea neamintim mereu de tine și drag cîntul tîu.

Triste crîngiurile plîng, inimile se tot string, cînturile se tot sting. Căci durerea apăsătoare s'a făcut nemuritoare. Vecînicia mereu seacă; alte-'n loc nu vrea să facă, căci puterea-'i se tot pleacă.

Glasul. Plîngă toate câte-or vrea; țerna n'or mai întrupa; goluri n'or mai astupa. S'or tot naște la nevoi, așa cum le-am cîntat noi. Jalea mare va tot roade în sîrmanele noroade, și le-or roade pân' la os, relele făr' de folos; căci în lume, din gîndire s'a făcut tot cimitire, morții inimei să 'nșire... Rîndurile s'au rărit; pămîntul a 'mbetrînit; trebue întinerit. Cine-o să-'l întînerească, când copiii 'n loc să crească, încep ca să 'mbetrînească!... O! lăsați neturburați pe acei din cîrd plecați!... Ei nimic nu mai dorese, ci etern să odihnesc.

* * *

Am venit cam de departe să salut al tîu mormînt. De gîndirea mea legată-i astă mîna de pămînt. Nu doar' ca să-ți turbur pacea, ce atîta ai dorit, nici să-ți redeștept durerea, ce cu tine-a adormit. Căci în haosul de lupte și nevoile crescînde, dorul liniștei eterne mult adesea ne cuprinde. Viorele 'neruce-albastră și-un mînunchiu de liliac, am adus des dimineața la mormîntul tîu sărac. Când plecat-am însă frunța peste ferul negru, rece, am gîndit că-'n astă lume „totul vine totul trece“ și 'mi-am zis cum că uitarea poate totul ca să sece. Căci vîzut-am cu durere, printre gropi, de flori poene, pe-un mormînt uitat aproape făcînd straje buruene.

Ca să-ți spun la gînduri earăși, cum îți mai spuneam odată, când ședeam singuri pe bancă în pădurea fermecată, am venit cu drag la tine, deși dus ești cam departe, să te 'ntreb ce-'i vecînicia, care astăzi ne desparte; să te 'ntreb, în astă lume a trîi nu-'i de prisos, și de moarte timpurie nu e mult mai cu folos? Căci trăim aceleași timpuri înegrite de dureri, scuturînd cu greu din veacuri, scurte clipe de plăceri.

mergem departe în lume, să ne căutăm un colț necunoscut, unde te voiu încunjura cu gingășie!

Ioana îl ascultă cu o ciudată espresiune de surprindere neîncrezătoare, ce se vedea din ochii și de pe buzele ei. În acest ofert de reparațiune Ioana află ceva provocător, straniu și incorect.

— Pardon, îl întrerupse ea, d-ta ești cam pripit... Presupunînd, că eu acceptez propunerea d-tale, 'mi-se pare, că d-ta treci preste anumite formalități indispensabile... D-ta uiți, că la noi, o femeie veduvă numai de câteva luni, nu poate proceda cu precipitațiune la o a doua căsătorie... Căci, adaoșe ea, privindu-'l fix, e vorba de o căsătorie, nu-'i așa?

Michaëlis se făcu din nou palid. O contractare dureroasă a feței, o umbră ce 'i-se lăsa pe față, revelau dureroasa încercătură în care-'l împinse întrebarea d-nei de Mauves.

— Durere... murmură Francisc în fine... Un moment rămase șovăitor, ca și cum ar fi căutat cuvintele, cari trebuiau să-'i traducă

gîndul, apoi cu o voce înăbușită reluă cuvîntul: „Ți-am promis că-'ți voiu deschide inima și mă voiu mărturisii înaintea d-tale... Ai inimă mare, spirit larg și mă vei înțelege... Eu nu mă pot căsători fiind deja însurat. M'am căsătorit în Viena, cu o femeie, care 'mi-a făcut esistența insuportabilă și de care a trebuit să mă despart... Soția mea e mare catolică și nu va consimți nici-odată ca să ne divorțăm. Sînt legat de ea până la mormîntul ei...“

În măsura în care cădeau aceste cuvinte, orgoliul Ioanei se revolta, și deși această umilitoare mărturisire îi lovise ca o săgeată inima, în fondul ei se petrecea ceva ușurător. Inima ei oprimată primise o satisfacțiune. Mîndră, își ridică capul și cu o voce ascuțită îi zise: „Așadar, ceea-ce-'mi oferi d-ta mie este un fel de drăguță... Crezi, d-ta, că numai într'atîta îmi prețuesc eu demnitatea mea de femeie, deși veduvă, ca eu să întrefin relațiuni de dragoste cu d-ta! Nu gîndești, că chiar iubirea față de răposatul meu bărbat, față de vrednicia mea de femeie, care trăesc

Cel puțin de-a ta viață a fost secerată-n floare, slava ce o înconjoară o făcū nemuritoare. Sufletele se închină la al tău nume cu drag, ce rămas-a pentru veacuri, mândrul poesiei steag!

„ELVIRA“.

Tragedie în 5 acte de Riria.

Tragedia „Elvira“ de Riria este una din cele mai bune piese teatrale ale noastre. E o piesă cu subiect din viața socială română; acțiunea se petrece în prezent, la țeară, în mare parte la casa boierului Nicolae Dinu. Rolurile principale le au, afară de Dinu, soția lui, apoi fiica lui Elena, nepotul Alexandru Valerian, Elvira Tudor, orfană, crescută în casa lui Dinu, Lucia Stavri, prietenă a casei etc. Caracterele, cu deosebire cele principale sunt bine marcate, și desnodământul e o urmare firească a desfășurării împrejurărilor.

Eată cum se exprimă despre aceasta dl A. D. Xenopol în prefața, scrisă la piesă:

„Acest desnodământ conține și o înaltă învățătură morală, este înălțător de suflet și posedă deci o mare valoare educativă. Nu e vorba, Elvira m are nevinovată; dar' fără această jertfă a unei individualități în luptă cu puterile sufletești, nu ar exista dramă, nici tragedie. Moartea Elvirei este înălțată, prin faptul, că ea dispăre, pentru a asculta de principiul *datorici*. Elvira are destulă putere morală, spre a nu jertfi pe această din urmă pasiunii ce o arde, iubirei pentru omul gândurilor ei, și în această luptă uriașă între două puteri, una din domeniul simțământului alta din ael al rațiunii, luptă ce-și desfășură sfâșietoarele-i peripeții în bietul suflet al unei tinere fete, stă interesul covârșitor al acțiunii. *Curățirca* aristotelică a pasiunilor noastre stă toemai în faptul, că jertfirea individului se face în interesul unei concepțiuni obștești. Ne împacăm cu moartea unei ființe nevinovate, când cu acea moarte se plătește una din cele mai sfinte datorii, acea a recunoștinței. Dar' moartea nenrocitei Elvire mai este răscumpărată și prin alte împrejurări: mai întâiu prin acea a lui Alexandru, ce prin disprețul aruncat asupra Elvirei pricinuisse pierderea ei. Când el afiă că o învinuise pe nedrept, emoțiunea produsă prin adâncea lui remușcare face să se oprească năpraznic bătăile unei inimi nobile ce stînsese viața în draga lui iubită. Mai e răscumpărată apoi și prin moartea Luciei, a căreia intrigă fusese pricina nenrocirii și

a căreia sinucidere plătește păcatul făcut, că se lăsase tîrîtă de patima nebună spre o acțiune josnică — toemai contrariul Elvirei. Moartea celor trei victime se vede necesară, fatală, pentru a descurca ițele împletecite ale fatalităților lumești; dar' jalea ce această întreită moarte lasă în suflet, este rēcoritoare și mulțumește simțul estetic“.

Ear' mai departe, vorbind despre cuprinsul piesei, zice:

„Ceea-ce lovește mai întăiu mintea, este bogăția cea foarte mare de idei. Convorbirea, mai ales între personajile de căpetenie, este un lanț aproape neîntrerupt de cugetări frumoase și adânci. Chiar lucrurile mai simple sînt îmbrăcate în gândiri alese. Aceste cugetări apoi sînt redade, în cele mai multe cazuri, prin o limbă plină de icoane, adevărata limbă a poesiei, în deosebire de multe lucrări dramatice în care se pun în versuri cugetări de toate zilele, încât numai forma e vers, car' conținutul ideii comune. Nu numai acțiunea trebuie să fie, în dramă, frumoasă și interesantă, ei și vestmântul de gândiri prin care ea se respiră.“

„Autoarea apoi mănține sistemul ei de scriere inaugurat în *Ultima rază din viața lui Eminescu*, întretre-ând rostirea când în forma prosci, când în versuri ritmate, când în de acele rimate. Formele aceste de graiu sînt potrivite, pe cât se poate, cu ideile emise de persoanele în acțiune“.

Dăm din această frumoasă piesă o scenă dintre Elvira și Alexandru, unde își mărturisese reciproc sentimentele de iubire:

Scena a doua.

Elvira, Alexandru.

(Elvira s'așază pe scaun și cade pe gânduri)

Alexandru.

Pare-că te-au nemulțumit glumele doamnei Stavri.

Elvira.

De multe-ori cele ce aud și vād, cum am zis adinioară, mă mahnesc fără temei; dar' mă mahnesc.

Alexandru.

Te întristezi prea lesne așa peste măsură. Câte de-aceste în lume nu ai să întâlnești! Invidia și ura sînt josnice simțiri. E trist de a o spune și cu regret rostesc, pătrund cu ușurință în suflet femeiese.

numai după bunul meu nume, și față de copilul meu adorat, mă face nu numai să mă sguđuiu la auzul astor fel de cuvinte, dar' vād o nedeamnă provocare a sentimentului meu de onoare! Accasta o numești d-ta reparațiunea, ce s'ar putē da unei femei... Eă este deamnă de omul, care s'a purtat față de mine, așa precum ști...
— Nu mă omorî, o rugă el; eu îți ofer ceea-ce am: viața mea, o viață de devotament și de gingășie... Nu înseamnă aceasta nimica, când omul se iubește și iubirea adevărată nu are ea oare dreptul de a se ridica peste convențiunile morale ale lumii?

— Eu nu știu ce aș face, replică Ioana, dacă aș fi răpită de iubire... Omul poate totul, când iubește adevărat...; dar' eu nu te iubesc!

Francisc tresări, apoi îngălbini, și obișnuita sa ironie ivindu-'i-se pe buze zise sarcastic:

— Atunci dragostea d-tale de alaltăieri a fost o comedie!

— Nu, răspuse Ioana, cu amărăciune, a fost o nebunie!... una din rătăcirile în cari femeia cea mai onestă ușor își perde capul și de cari un bărbat onest n'ar putē să abuzeze... Ți-am dat o sărutare, două, și pentru aceste sărutări mă voiu căi în viața întregă. M'ai surprins în momentul slăbiciunii femeiești, dar' de inima mea, de virtutea mea nu te-ai putut atinge. Acum voești mai mult! Te rog, părăsește-mă... Adio!

Ioana grabnic se depărtă de el.

Francisc aruncă o privire mahnită asupra acelei femei, pe care crezuse că-i va fi o unealtă a iubirei lui trecătoare și bombă-nind cuvântul: „Adio!“ eși.

Când Francisc fu departe, Ioana de Mauves rămase imobilă, groaznic adâncită în reflexiunile sale sfâșietoare. Sentimentul uitării de sine și disgustul de toate lucrurile îi năvăliau sufletul. Era groaznic deprimată, groaznic obosită, și era necăjită pe toate chiar și pe ea însăși. Peisagiul pe care-l avea înaintea ochilor sei îi era odios. Marea, cu colorile sale de curcubeu, munții impurpurați

Elvira.

Mai trist e pentru mine decât pentru ori-care. Orfană eu pe lume, așa singură sînt, că zie, cum am mai spus-o, fac umbră pe pământ.

Alexandru. (Luându-'i mâna).

Tu ai putē pe lume să nu mai fi străină, de-ai crede Elviro dragă, că inima-'ți se înclină spre omul ce fericce la sufletu-'ți să închină. El va afla în tine comori neprețuite, simțiri ce acum în lume cam rar sînt rătăcite și care dimpotrivă sînt aspru prigonite de patimile rele ce sufletu-'l înșeală, dând lesne fericirea prin sarbēda spoială, ce dispărēnd prea lesne, durerea dă 'n iveală. Eu cred că-'mi va fi viața mult dulce 'n lupte grele, când fi-va luminată de ochii dragei mele. Uniți într'o credință se-'și facă fericirea neașteptând noroc dela al soartei străniu și nestatornic joc. Fugind de înșelăciunea dorului chinuit, când vor închide ochii se-'și spue: ne-am iubit și datorია vieții cu drag o am plătit. (Elvira îl privește cu drag, stând nemișcată Alexandru face o pauză...) Dar' ce gândești, Elviro, de întristarea adâncă așa fără de veste te-a prefăcut în stâncă? Ori nu pricepi tu, dragă, de cine eu vorbesc, și cui aș vrea a spune cuvântul *te iubesc*. Și cine ar putē oare elădi mândrul cămin, de dulce înfrățire și de iubire plin! (Mai cu putere)... Răspunde, dragă fată, voești a mea să fii și seumpul dor de viață în sufletu-'ți să 'nvii? (Elvira îl privește lung cu adâncă iubire). O! gura ta cea mută nimic nu 'mi-a ascuns; am căcăpētat prin ochi-'ți doritul meu răspuns. (Plecându-se spre ea) Să ne iubim, Elviro; uniți să fim noi doi. Prinzēnd aripi la suflet să trecem prin nevoi, cum trece rāndunica spre țermul înflorit, când șueră Austrul de toamnă înăsprit... Ca și dînsa plutești între apus și răsărit... Nu mă pricepi pe mine? S'aud voi al tău glas, ea să rămān statornic în acest drag popas!

Elvira.

Eu vād acum apusul atāta de departe; acest răsărit mādru de dînsul mă departe... Așa frumos îmi pare și așa stālucitor, că teamă 'mi-e nāpraznic să nu se iște un nor și deasa-'i atmosferă s'oprească al nostru zbor.

Alexandru.

Dar' frica spriginește puterea sufletească și înjoșiri în inimi ea face să se nască. Te

prin apunerea soarelui îi reaminteau totodată, că ea venise în această regiune să caute consolațiune, dar' nu află decât amărăciune și miserie.

Acest mediu, în care Ioana crezuse că va putea să se pētrundă mai complet de memoria lui Robert îi fusese din contră complicele infidelității sale. Mirosul florilor din grădină îi părea înveninat. Ioana nu mai putea trăi în acest ținut, unde toate păreau a-'i vorbi despre greșeala ei. Încă în aceeași seară făcū pregătirile pentru plecare și în dimineața următoare părăsi dimpreună cu Ludivina și Iacob mica vilă.

S'a reîntors la Vernière. În această locuință, unde fericirea ei a apus, duce o viață retrasă, petrecēndu-'și tinereța cu micul ei copil, a cărui creștere 'și-a luat-o de singură țință a vieții și cu Ludivina, a cărei priviri bănuitoare îi adresează muștrări mute.

Încet pe încet Ioana a reafiat aici se-vera imagine a lui Robert, așa precum îi apăruse pe patul lui de moarte și acum, în adâncele unei retrageri de căință și meditare 'i-se începe adevăratul doliu de veduvă.

rog, fără de teamă grăbește zisul tău, căci așteptarea face să sune ciasul rău, și oara care vine nu știm ce poate ascunde, când indoiala în minte începe a pătrunde.

Elvira.

Eu prind a te pricepe și așa vrea mereu să ascult al glasului tău sunet ce-mi place atât de mult și care din eresu-mi așa de greu m'a zmut. Dar' eu cred, Alexandre, că fericirea în lume se asemănă adesea cu-a fluxurilor spume, ce vecinic irosite, copii fără de mume, nu știu nici picătura din care s'au făcut și pier ușor ca unda din care s'au născut... La cine să cer oare să-mi dea mie putere cele ce-s cu puțință să cred că nu-s părere.

Alexandru.

De ce ai crede oare a nu fi cu puțință să iau așa de mână mult draga ta ființă, s'o duc în spre altarul ce samănă credință; spre a oamenilor lege făcută din condeiu, iubita-mi dela dinșii cu dorul meu s'o ceiu. Nu poate azi pe lume ca să-mi mai pue stavili a zeilor putere și a oamenilor pravili! (Lucia intră încet privind din dosul unei perdele, Alexandru întinde mâinile spre Elvira) O! vino în spre mine și sprigine-te în umăr, ca fericirea-mi scumpă pe inimă s'o număr! (Apropiându-se mai tare îi atinge talia; ea se ferește, se încurcă în rochie, aplecându-se spre el, care vrea s'o cuprindă). O! vezi tu verișoară, să nu-ți acoperi ochii; și haina ta îți zice de mine să te apropii... O! fi cum ești dragă, a mea pentru vecie, doi fericiți deodată să fim la cununie!

Elvira.

Ce vis, și cât de mândru și în ce scurtă vreme din ale vieții margini venit-a să mă cheme! Mai ieri eram săracă și mică pe pământ, și atâta de bogată și mare astăzi sunt, când spre înalta-î culme mă sue dorul sfânt! (Lucia intră).

Generalul galant.

Schiță de E. Fourier.

Generalul Gabon se afla de doi ani în retragere. Deși era înaintat în vîrstă, apăsarea destul de tinăr; deceniile de ani, ce trecuseră, nu au prea lăsat urme asupra lui. Generalul era un burlac cu stare, locuia în Asnières, în o vilă frumoasă, care se afla în mijlocul unei grădini și era aranjată cu gust.

Zilele și-le petrecea, după anotimpuri, cu pescuitul, cu vînatul sau cu lucrări în grădină. Seara de obicei își făcea primblarea sa regulată pe promenada estinsă a orașului.

Într'o seară sosind acasă dela teatru, voia tocmai să se retragă în odaia de dormit, când sună clopoșelul dela ușa grădinii. Gabon fu surprins și se grăbi în persoană să deschidă ușa.

O damă tinără și elegantă își făcuseră intrarea.

— Iertați-mi îndrăzneala, pentru sunarea clopoșelului... zise ea agitată — dar' mă persecută două figuri suspecte... n'am cutezat a merge mai departe... locuiesc în Levallois și am fost astă-seară în Asnières la o prietenă.

Necunoscuta rosti toate aceste în o răsuflare.

— A, d-ră, poștește numai mai înlăuntru, — zise generalul, care era totdeauna galant față de dame. — Foarte bine ai făcut, că ai sunat clopoșelul, o damă frumoasă și tinără,

cum ești d-ta, trebuie să aibe totdeauna un scut... Dar' aci e rece, să am onoarea domnișoară în casă, să te încălzești la foc.

— În adevăr 'mi-e greu a mă obrude... — Te rog pentru aceasta nici să nu mai perdem vorba...

— Ei bine, fie... zise necunoscuta, după o mică esitare.

Generalul o condusă în salon.

— Ce drăgălaș e aici totul — grăi dama, privind jur împrejur în salon. Generalul o sili formal să se așeze lângă cuptor și apoi începuseră a o examina.

Necunoscuta era în adevăr drăguță. Sveltă, dar' bine încheșată, cu păr castaniu, avea ghete elegante și mânuși fine.

— Nu te voiu reține mult — grăi ea — familia îmi va fi îngrijată pentru absența mea; stau aci numai până când persecutorii îmi vor perde urma.

— Te rog, cât poștești...

— Oamenii acestia vorbeau la spatele mele niște cuvinte necruțătoare.

— Mișei! Să cuteze a se purta în modul acesta față de o astfel de femeie!

— Ah, dle...

— Dar' și d-ta ai fost neprecaută; așa târziu seara să pleci singură.

— Așa e, dar' să vezi cum s'a întâmplat. Am fost, cum 'ți-am spus la o prietenă a mea. Acolo era adunată o societate veselă. S'a cântat la pian, ne-am jucat jocuri sociale și vremea a trecut pe nesimțite. Vîzînd că e târziu, am plecat în grabă. Un domn a voit să mă petreacă, dar' n'am primit. Calca nu e lungă, 'mi-am gândit și nu voiam să turbur petrecerea... Acum vîd, că am făcut rău.

— N'am de gând, dragă domnișoară, să-ți fac reproșuri, căci tocmai în urma acestei neprecauțiuni 'mi-s'a dat fericirea a-ți face cunoștința — zise generalul galant.

— Vei fi voit să te culci de sigur... și eu 'ți-am conturbat liniștea...

— A, mă rog... nu m'ați conturbat de loc... dimineață pot să dorm până la ce oră îmi convine.

— Dar' acum trebuie să plec.

— Așa de grabă!

— Doară nu pot să rămân aici.

— Aceasta nu pot să o pretind.

— Zău, că m'am spăriat... strengarii aceia păreau a fi niște oameni răi... veneau în urma mea, ca umbra... acum cred, că să vor fi dus.

Generalul deschise fereastra și privi în dreapta și stînga. Tinera damă se uită și ea pe fereastră.

— Sînt tot aci — zise ea înfricată și arătă cu mîna doi oameni, cari stăteau lipiți de zidul din aretul grădinii.

— În adevăr sînt tot aci — constată și generalul.

— Ce să fac! Ce să fac! — zise necunoscuta desperată. Trebuie să merg acasă; mama mea îngrijată se va îmbolnăvi de sigur. Are boală de inimă și se agită foarte ușor. Ah, D-zeule? E grozav...

— Dacă dorești, domnișoară, te voiu însoți.

— Ah, dle! N'aș fi cutezat să te rog, dar' nu se poate, ca oamenii aceștia să te atace?

— 'Mi-ar plăcea să vîd. Am fost oficer, nu cunosc ce este frica? Iau revolverul... apoi să vedem cine va cuteza să mă atace.

— Sînt în adevăr confusă, nu știu ce să fac... D-ta ești foarte bun... cu ce să-ți pot recompensa bunătatea?

— Să cer recompensă? — întrebă generalul surizînd.

— Dacă aș fi în stare...

— Ah, d-șoară, ești în stare; în etatea mea omul să mulțumește cu recompensa, ce o primește.

— D-ta ești foarte amabil.

— O zici în serios?... Și acum să iau revolverul.

Generalul intră în odaia de alături și să întoarse îndată cu arma în mână.

— Așa, acum îți stau la dispoziție.

— D-ta ești foarte bun.

Dar' să nu uiți de mica recompensă — grăi generalul și voi să sărute mîna tinerei dame.

Necunoscuta și-o retrase.

— Ah, te rog, nu acum!

— Ai dreptate, nu merit încă răsplată. Dacă poștești putem merge.

Plecară ambii. Generalul dădu brațul tinerei femei.

Cele două figuri se aflau tot lângă zid.

— 'Mi-e frică — zise dama cu glas tremurător.

— Când ești cu mine? — întrebă generalul.

— Nu, d-ta ești tot așa de curajos, cât și bun la suflet.

— Și d-ta? Vei fi tot așa de severă față de mine?

— Aceea se va decide în viitor, — zise tinera damă cu un suris discret.

În momentul acesta s'au oprit, generalul privi cu atențiune în jur. Cele două figuri suspecte dispăruseră, vor fi abzis de planul lor.

— Nu vîd pe cei doi ștregari, zise el, au dispărut.

— Da, de sigur. Îți mulțumesc. Acum nu prește mult pot să liniștesc pe sîrmana mea mamă.

Vorbind astfel, sosiră în Levallois.

— În care stradă locuiești d-ră?

— Lângă primărie.

— Te voiu însoți.

— Vom sosi îndată.

— Dacă vei mai avea lipsă de vre-un cavaler, te vei gândi la mine?

Tinera damă nu răspunse.

— Ai pute să poștești odată la mine, cu mama d-tale, la o teiă; îți va plăcea de sigur și grădina mea. Am roze foarte frumoase.

— Ah, rozele sînt florile mele favorite!

— Îmi permiți să-ți ofer câteva?

— Te rog, le primesc cu plăcere, florile mă încântă!

— Am în grădină și garoafe și vioarele.

— Mirosul de vioarele 'mi-e foarte plăcut!

Ai și geranii?

— Am câteva. Îmi plac florile; ele sînt prietene fidele, cari cer puțin, dar' ne dau foarte mult.

— Și nu sînt așa pretensive, ca unele dame, — zise tinera necunoscută și rîse cu hohot.

— Ce rîs drăguț! Ce veselă ești!

— Da, când sînt liniștită, când toate sînt în ordine...

— Cum înțelegi aceasta?

— Așa, cum am zis-o. Toate sînt în ordine... în curînd voiu fi acasă.

Ea-și scoase mîna din brațul generalului.

— Aci trebuie să ne despărțim.

— Nu permiți să te însoțesc până acasă?

— Nu, nu, să ne despărțim. Dacă m'ar vedea cineva cu d-ta, 'mi-ar scoate vorbe rele.

- Îți împlinesc dorința.
- Mulțumesc din inimă!
- Nu uita calea la vila mea.

Tinera damă surise discret, strînse mâna generalului și dispărură repede, ca o umbră.

— Ce ființă drăgălașă — își zise generalul — și are ceva atrăgător, particular.

Într'un târziu sosi acasă. Spre mirarea lui, găsi ușa grădinei deschisă.

— Aș pune rămășag, că la plecarea am încuiat-o — își zise generalul.

Întră în odaie; aici îl aștepta o altă surprindere. Lampa, pe care o lăsase aprinsă era stinsă.

Scoase din buzunar lemnușe și făcū lumină. Odaia presenta un aspect straniu. Mobilele erau mișcate dela loc și icoanele și obiectele de valoare lipseau. Din pultul mesei de scris asemenea lipseau toți banii.

Generalului acum 'i-se părură suspectă visita de noapte a damei necunoscute. De altcum pe masă zări o hârtie, pe care stătea scris următoarele:

„Dama tină, față de care te-ai purtat atât de cavalereste, te salută prin cei doi gentilomi, cari au „urmărit-o“.

În loc de iscălitură erau trei cruci.

Cele ce au urmat, le va ști cetitorul. Generalul n'a putut afla nici când, cine a fost „timida“ damă și „gentilomi“, cari au „urmărit-o“.

Distras.

Profesorul (dând cu ochii în curte de un sdrențar): — Ce faci d-ta aici?

Sdrențarul: Eu sînt sdrențar; adun sdrențe și oase.

Profesorul: Hm!... Curioasă pasiune... Dar' ai mare colecție?

Din poeți străini.*)

I.

Cântec de amor.

— Cor de dame de F. Brahms. —

Măndrei mele, răpus de dor,

În cântări îi declar amor,

Căci 'mi-e dragă

Și mă leagă

Cu speranță de viitor...

Ah, în inimă sînt rănit,

Că-i șagalnică la iubit,

Când zîmbește,

Mă vrăjește

Și-mi deșteaptă un dor cumpnit.

Două dulci vioarele-mi par

Ochii ei d'un albastru clar,

Rotunjoare

Buzișoare

Zău, mă-ndeamnă să gust nectar...

Ea cu rumenu-i chip blăjin

E un ânger de farmec plin;

Lin și dulce

Să mă culce,

Pân' la moarte 'i-ași sta la sîn!

(După F. Voss de Al. Vasiliu).

*) Cu numărul de azi începem publicarea de traduceri din diferiți poeți de renume. Traducerile sînt făcute în metru original, așa că pot fi cântate după melodia originalului. Atragem atenția asupra lor cu deosebire a corurilor noastre.

II.

In străinătate.

— Melodia de H. Kirchner. —

Cum dibuesc pe căi străine,
Singur în noapte infundat,
Amorul doar mai e cu mine,
Tovarăș scump în lung și-n lat.

Amorul care-mi luminează
În noaptea vieții, plin de foc,
Și-mi pune inima-n estică
Măzindu-mi visuri de noroc.

Și nu știu cum, prin ce ispită,
O dulce-amor, ah, nu știu cum:
Ființa 'ntreagă 'mi-e vrăjită
Și nu mai sînt al meu de-acum.

Dar' știu prea bine: blând repaos
În piept atunci mai simt abia
Când depărtat de-al lumii chaos,
Nă ce cuget la iubita mea.

(După Scherer de Al. Vasiliu).

„Cel din urmă ânger“.

Traducere din italiană după Parravicini de sm.

Pe drumul ce duce la Parma, în depărtare de două mile dela Correggio, tocmai în locul acela, unde pe vremea împăratului Adrian fusese un castru roman, pe la jumătatea vechii al șesescăpărezece se afla o sihăstrie; ea era încunjurată cu garduri de mărăcini, cu tufiș și cu stejari bătrâni și dedea împrejurimii sale un aspect de tristeță melancolică. Locuința aceasta modestă o zidise din rămășițele aceluia vechiu castru și cu mâinile sale proprii, Taddeo di Monsalvo.

Taddeo di Mansalvo era descendent din o familie nobilă și ajunsese comandant suprem al oștirilor venețiene, dar 'i-se urise de simplitatea acelor timpuri și se obosise de multele răsboaie, purtate de cătră puternica republică, răsboaie lungi și înverșunate, cari mai toate fură nenorocoase pentru patria sa.

Nalt de statură, cu barbă lungă, cu fața palidă, cu ochii afundați în cap, întreaga lui înfățișare era grațioasă și plină de reverență. El părăsi splendoarea de nobilitate, își depuse insigniile de ostaș și era cunoscut, respectat și binecuvîntat prin țeară sub modestul nume de părintele Taddeo. Piin de milă pentru toți, el împărția săracilor bogatele sale venituri, tindea mână de ajutor celor lipsiți, apăs pe veduve, oerotea pe orfani și toți cei loviți de soarte aflau la el mângăiere.

Aici, departe de zgomotul lumii, Taddeo se dedicase studiului astronomiei și medicinei; cu ajutorul uneia vestea țeranilor timpul potrivit pentru lucrul câmpului, ear' cu ajutorul medicinei tămăduia bolnavii, și vestea despre el se lăfise așa de tare, încât din depărtări mari 'i-se aduceau soldați răniți în răsboaie, ca să-și vindece.

Era 19 August 1534, la zece oare seara. Sihastrul evlavios era cufundat în studiul seu, când eată, că cineva bătū la ușe și-l făcū să tresară, ear' la întrebarea sa, că cine este, o voce îi răspundé:

— Deschide, deschide ușa pentru D-zeu, părinte Taddeo, sînt Luigi, fiul amicului tău din Correggio.

La auzul acestor cuvinte Taddeo sculându-se deschise ușa și înaintea lui stetea un copilandru, cam de patrușzeci ani: el

gâfăia de osteneală, era îngrijat și cu ochii plini de lacrimi, dintre cari unele se opriseră pe obrazi de suflarea vîntului aspru, ce bătea în noaptea aceea.

— Ce este, Luigi. ce s'a întemplat de vii la mine pe vremea aceasta? — întrebă Taddeo, chemându-l în lăuntru.

La întrebarea aceasta junele răspunde plângînd:

— Cea mai mare nenorocire dintre toate nenorocirile ce sînt pe lume: tatăl meu este pe patul morții și dacă vre-un ajutor omeneșc poate să-l mântuie, tu, numai tu, părinte ești acela, care-l poți mântui, grăbește deci, vină — și voi să plece.

— Dar' ce s'a întemplat? — întrebă din nou Taddeo, — nu se poate, ca tatăl tău să fie de moarte, căci mai zilele trecute 'l-am văzut sănătos și robust.

— Boala sa e mai mult o boală spirituală, decât corporală, — răspunde junele.

— Spune-mi, ce este, — zise Taddeo, — știi că tatăl tău este sumeț în privința aceasta, și poate că n'a voit să-și destăinuiească ce este însemnat în lucru.

— Ei bine dar', trebuie să știi, că familia noastră a fost totdeauna lipsită, dar' acum de două luni ne aflăm în miseria cea mai grozavă.

Sfîrșindu-se încet cu încetul tot ce aveam la casă, toată nădejdea ne-am pus-o într'un tablou al părintelui nostru. Dar' zilele trecute veni la noi un usurar și sub cuvînt că-i sîntem datori cu patru scuzi, ne luă tabloul și-l duse.

Eram perduți.

Brutarul nu mai voia să ne dea pâne și până și lăptăreasa, buna Bolognetă, nu mai voia să ne aducă lapte, nutremitul cel mai de lipsă pentru micile mele surori, Agnese și Veronica, cari țipau de foame.

Ieri tatăl meu eșind din atelier, ne puse pe masă câteva bucăți de pâne, semn, că nu avea altceva, ce să ne dea de mîncare și grăi: „Deocamdată să vă îndestuliți cu aceasta, dar' nu desperați; eu mă duc la Parma, să ridic niște parale ce le am acolo și apoi vom ave cu ce să trăim și să dăm piept cu lipsa pe un timp oare-care; într'aceea Dumnezeu ne va ajutara“.

Zicînd aceste, își luă mantaua și plecă la drum.

Sosind în Parma, se duse la mănăstirea Franciscanilor, cari îi erau datori cu bani pentru mai multe picturi; dar' părinții Franciscani sub diferite pretexte și cu scuse îi dădură frumusele drumul.

Tatăl meu desperat băgă în judecată pe Franciscani și dobîndind sentință favorabilă se reîntoarse la mănăstire, să-și ridice banii; acum sau din întemplantare, sau apoi de batjocură, părinții Franciscani îi plătiră pretențiunea sa de 200 de lire imperiale tot în aramă, în bani și gologani.

Împovărat peste măsură de greutatea banilor de aramă, nemâncat, în arșița soarelui ferbinte plecă cătră casă; sosind acasă abia grăi cuvintele: „copiii mei, muierea mea, sînteți salvați“ și îndată beu lacom două pēhare de apă. Dar' vai! îndată ce beu apa, îl cuprinse o rēcălă de moarte, se îngălbeni, ameți și acum se află într'o crisă primejdioasă, care amenință de a-l răpi pentru totdeauna din sinul nostru.

Auzind Taddeo întemplantarea aceasta, încuiă repede odaia și plecă cu grabă, dimpreună cu tinărul spre Correggio.

Ajungînd acolo, sihastrul intră într'o odaie ticăloasă, ai cărei păreți umezi confir-

mau învederat tot ce-i spusese mai înainte fiul amicului său.

Antonio Allegri stetea lungit pe un pat, cu ochii stinși, cu fruntea umedă de sudori reci, și cu fața palidă de gălbineala morții, astfel, încât credeai că e un cadavru; numai o urmă de răsufare îi mai rămăsese, care din când în când și cu greu îi ridica pieptul. Nenorocita familie stetea în jurul patului cu ochii plini de lacrimi și oferea un spectacol de compătimit, la privirea căruia Taddeo nu putu să-și ascundă emoțiunea.

Bolnavul, îndată-ce băgă de seamă, că amicul său este de față, făcu semn să se depărteze din odaie muierea și copiii și luând în mâinile sale slabe mâna lui Taddeo, grăi:

— Așadar pentru mine totul s'a sfârșit; nu mai este speranță de însănătoșare?

— Antonio, îi răspuse Taddeo, cu glas tremurător, ar fi păcat să cerc a te înșela în aceste momente supreme de primejdie: ajutor omenesc nu este în stare să te mântue, Dumnezeu singur poate să facă o minune.

— Nu va face, răspuse Antonio surizând amar, m'am născut în nenorocire și în nenorocire trebuie să-mi împlinesc misiunea mea pământească.

— Nenorocitul, îl întrerupse Taddeo, nu vorbi astfel despre providență, tu, care peste puțin timp ai să te înfățișezi înaintea feței lui Dumnezeu.

Dar Antonio, ca și când n'ar fi auzit vorbele lui Taddeo și oare-cum cuprins de deliriu, după câteva momente urmă a zice:

— Ascultă amice. Acum o lună veneam spre casă dela Parma și la mijlocul drumului mă cuprinsese o furtună. Cerul deodată se întunecă și se acoperi cu un vâl negru, pe sub care se încrucișeau fulgerile, roșii ca sângele și mai iuți ca gândul; auzul mi-l sguđuia mugitul tunetului, vântul sufla cu turbare, ploaia se vărsa în torenți și în curând începă a bate ghiața. În această revoltă a naturii văzui un șerpe și un porumb, refugiându-se sub un stejar. Atunci numai decât urmă un trăsnet și porumbul fu lovit, ear' șerpele rămase nevătămat.

— Taci, îți repet, nefericitele, esclama Taddeo, plecându-se asupra lui, tu, care preste puțin vei sta înaintea feței lui Dumnezeu, nu vorbi astfel despre nemărginita sa milă și bunătate.

— Vorbește-mi ah, vorbește-mi de moarte, continuă Antonio mai înseninat, și eu te ascult, căci eu vreau să mor, eu iubesc moartea. Dar ce am zis? Să mor! dar apoi s'ermana mea soție și copiii mei? ce vor face ei fără de mine, care le sunt unicul sprigin în lumea aceasta? Nu, nu, nu voi să mor.

— Dar nu ști tu, Antonio, că eu îți sunt amicul tău? Bogățiile mele ușurează miseria săracilor, copiii tăi vor fi copiii mei.

— Acum mor liniștit, grăi Antonio, chiamă în lăuntru muierea și copiii, ca să le spun, că trebuie în curând să-și părăsesc.

La un semn al lui Taddeo toți intrară în odaie și numai decât se convinseră despre marea nenorocire, ce în curând avea să-și ajungă. Femeia se aruncă desperată pe patul soțului său și amei, Luigi și Veronica pe un jet la o parte erau înecați în lacrimi, ear' în mijlocul acestei scene dureroase, singur un ânger, Agnese, dormia drăgălaș într'un leagăn, aproape de patul părintelui său. Deodată ea se deșteptă din somn, se ridică în cote, ca și când ar fi înțeles cu mintea sa mititică cauza durerii, ce mistuia pe cei din casă, sări de jumătate goală din leagăn și ingenuchiând

și împreunându-și mâinile, părea că înalță la Dumnezeu o rugăciune ferbinte.

Antonio, tatăl său, n'apucă bine să vadă în poziția aceasta și deodată ochii i-se aprinseră de spiritul genialității, obrajii își căpătară culoare de viață și ridicându-se în sus strigă: „Dați-mi penelele“.

Femeia, care în timpul acesta, prin îngirurile ce i-le dădu sihastrul își venise în fire, surprinsă de întâmplarea aceasta neașteptată, stetea nehotărâtă, neștiind să împlinescă ori ba dorința soțului său, ceea-ce văzând Taddeo zise:

— Soldatul voiește să moară ca soldat pe câmpul de luptă, artistul voiește să moară ca artist, cu penelele în mână. Împlinește-ți dorința!

Femeia ascultă de sfatul sihastrului și dădu penelele lui Antonio. Antonio se apucă cu sirguința a depinge pe fiica sa și cufundat în studiu, lucră neîntrerupt patru oare, fără de a lăsa penelele din mână. După-ce termină lucrarea, scrise de desubt aceste cuvinte: »Antonio de Correggio depinse aceasta în 16 August 1534, cu puține momente înainte de a muri«.

Și a avut drept, pentru-că terminând, căzu din nou pe așternut, ochii i-se împăianginiră, obrajii i-se îngălbeniră, membrele își perdură puterea și în câteva momente deveni un cadavru.

Acest portret este unul dintre cele mai laudate picturi ale lui Antonio Allegri.

Este obicei între oameni, și obiceiul acesta, pe cât e de adevărat că există, pe atât este el de condamnat, anume, că oamenii mari se venerează și li-se fac onoruri după moarte, ear' până ce trăiesc sunt părăsiți și lăsați să le lipsească chiar și pânea de toate zilele. Pentru aceea cu drept cuvânt esclama în nobila sa indignațiune poetul:

Iniquo stil di razza ignava e finta:

»Virtù viva spregiam, lodiamo estinta«.)

Astfel se întâmplă și cu bietul Antonio. Îndată-ce se răspândi vestea despre moartea lui, pe toți îi lovi dureros pierderea.

Din toate părțile se adunară persoane distinse, pentru de a onora cu prezența lor înmormântarea marelui artist și aceea modestă locuință, care cu puțin mai înainte era locașul lipsei și deserațiunii și răsuna de gemete de durere, acum deveni locul de convenire al principilor și al altor persoane înalte, care îi reprezentau. În ziua înmormântării, stradele pe unde avea să treacă conductul de moarte, fură înfrumșate cu podoabe de jele și în mijlocul plânsetului general cădeau ca ploaia din ferestrele caselor flori și ghirlande pe carul mortal.

După-ce sieriul fu dus în biserică, trei zile și trei nopți nu mai încetară psalmodiile. Era compătimită sinceră? Nu credem. Faptele ne arată, că toate acele onoruri și ceremonii n'au fost făcute, decât din modă, pentru-că abia trecură câteva zile dela înmormântare și toți își uitară, că Antonio a lăsat după sine o familie lipsită de pâne. Dar nu-și uită Taddeo de Monsalvo. La sfatul lui se vândură toate schițele și icoanele, ce se aflară în atelierul artistului repausat, între cari era și „cel din urmă ânger“ și se spera, că din prețul lor se va aduna atâta, încât se poată trăi familia părăsită. În ziua licitării sosiră trimiși dela toți principii din Italia, dar' cu toate aceste icoanele se dădură pe

*) Datină păcătoasă a oamenilor trândavi și inchipuți: Virtutea la om în viață o desprețuim, ear' după moarte o laudăm.

prețuri bagatele. Astfel toată speranța se concentră în „cel din urmă ânger“, dar' începându-se ofertele, se vedea că și acesta se va licita ieftin, de oare-ce trimisul din Ferrara oferă pentru el 400 de taleri, cel din Roma 600, cel din Milan 800 și cel din Mantova 1000. Icoana era acum să fie ajudecată acestui din urmă, când eată, că ușile se deschiseră în laturi și intră în lăuntru un cavaler, în armătură de fer, cu capul plecat, care numai decât puse mâna pe banca de licitare și strigă:

— În numele lui Francisc I., regele Franciei, ofer 50.000 de taleri regali.

Toți se uimiră, dar' mirarea fu și mai mare, când cavalerul își arătă fața și văzură, că necunoscutul este părintele Taddeo. Era el într'adevăr. Auzind, că Francisc I. se afla în Italia, își luă armătura de comandant de odinioară și cunoscut, cum era, îi fu ușor ca să între la el. Aici povesti regelui toată întâmplarea, moartea artistului, nenorocirea familiei rămasă orfană, vânzarea ieftină a icoanelor și știu să vorbească astfel, încât Francisc mișcat, îi dădu imputernicirea de a se pute prezenta în numele său la licitare. Astfel s'a și întâmplat. „Cel din urmă ânger“ al lui Antonio Allegri, numit Corregio, ajunse în chipul acesta în posesiunea aceluși marimos domnitor și mare mecenat și fu dus, ca să împodobească galeriile pinacotecii din Paris, ear' familia orfană fu scutită de lipsă miserie.

Acolo sunt ceialalți copii...

Stimate dle profesor! Băiatul meu, Ionică B., din a doua clasă gimnazială îmi spune, că voești a-i da notă rea din matematică. Te rog să nu o faci asta, că nu-ți șede bine. Dar' dacă cu toate aceste ai mania a da note rele, acolo sunt ceialalți copii. Mihail B.

O tortură impusă prin modă.

E foarte uimitor, că femeia în cunoscuta sa urmărire a frumșeții și a grației se înșeală atât de mult încât se face urită și lucră împotriva celor mai simple reguli ale estetice. Dar' presupunând, că în acelaș timp și prin acelaș mijloc ea își strică sănătatea și înfruntă legile igienei, cu drept ni-s'ar părea, că această îndărătnicie în căutarea eleganței, devine un lucru nu numai straniu, dar' și culpabil.

Spre a dovedi aceasta n'avem decât să arătăm istoria unei mode: aceea a întrebunțării corsetului.

Luat în ris de unii, batjocorit de alții, fără ca cineva să cuteze a-l opri, reprob de medici, respins de artiști, condamnat de întreaga lume, acest instrument de toaletă și de tortură a străbătut secolii, stricând carnea, apăsând coastele, distrugând sănătatea. Și totuși, de când și-a început domnia, întrebunțarea corsetului a încetat în scurte intervale.

„Conformează-te naturii“, zicea înțelepciunea veche: din această cauză antichitatea n'a cunoscut și n'ar fi admis corsetul.

Femeia romană sau greacă, cu pieptul susținut de un brâu de in, comod înfășurat, umbra nesupărată în haina sa numită peplum.

Eul mediu asemenea a lăsat femeia în haina sa largă, care cădea în cute grele până în jos la pământ.

Abia cu introducerea rochiilor strâmte începe pericolul a se arăta. Contemporanele Ioanei d'Arc pentru primadată poartă o nevinovată

cuirasă (platoșă) de ermelină sau de jder, pe care o numesc *peptar* sau *corset*, o cuirasă strîmtă la bust, subsuori provăzută cu găuri, pe cari moralistii înfuriați le numără „*ferestrele infernului*”.

Martirologia eleganței se începe în Italia și prin Renaissance (Renaștere). Nobilele venețiane voind se apăra majestoase inventară sub Renaissance instrumentul de înfrumsețare al corpului numit *busto*. Făcut din dril, susținut de oase de balenă, bustul n'avea de scop să subție talia, ci să-i schimbe proporțiile, să o facă să se întindă până la coapse pentru-ca picioarele, încălțate cu niște ghete cu călcăe înalte de lemn, să fie proporționate. Astfel se obținea o statură de tot curioasă, care credeau că le stă bine. Numai capul le părea prea mic, căci nu mai era alt mijloc de a-l mări și brațele încă erau scurte, neputînd de loc găsi mijlocul ca să le lungască.

Din Italia, moda trece în Franța, unde busto complicat și înăspriț devine instrumentul de piept numit *vasquine*.

Damele din înalta societate, îmbrăcate în vasquine, au apărut pentru prima dată la sîrbarea dela Camp du Drap d'or.

Un istoric de pe timpul lui Francisc I. povestește, că pentru a rivaliza cu eleganța, damele esagerară șubțirimea taliei lor și se încărcară cu așa multe podoabe, că după-ce ședeau odată pe scaun, nu mai erau în stare să se ridice; la sosirea serei, picioarele le era așa de tare umflate încât trebuia să le întindă pe divan, ca să le scape de îmbrăcămintea lor.

De aici înainte corsetul își deschide drumul și-și reclamă victimele, despre cari ilustrul savant *d'Ambroise Pare* zice: „miserabile femei tinere lipsite de piept”, a căror „coaste călăresc unele preste altele în urma întrebunțării corsetului, care prin prea mare stringere și comprimând vertebrele dela spate, le scoate dela locul lor, ceea-ce are de urmare, că fetele sînt cocoșate și în măsură mare istovite din lipsa de alimente”.

Acestei mode s'au grăbit alții se adaogă lucruri și mai absurde, încornorate.

În secolul al 16-lea bărbații purtau un fel de plastron ridicat, numit *panseron*. Femeile s'au grăbit să imiteze un model atât de frumos. Corsajul devine atât de lung, talia atât de subțire, încât bustul nu mai are nimic natural.

Între altele deformațiunea bustului se complică cu aceea a șoldurilor, grație unei mode ciudate, venită din întunecoasa Spanie, *vertigada*, un fel de temniță ambulată, în care picioarele sînt închise.

Într'o epocă, unde tortura era impusă criminalilor, poate-se imagina o tortură mai dureroasă, chiar și prin continuitatea sa, decât aceea a femeii strîns închisă într'o colivie de fer, începînd dela talie până la călcăe? Coaste de metal sînt exact ajustate preste coastele vii ale femeii, și pieptul este comprimat în două sfere rigide; sub brațe servește de fiecare parte o balama (pantă de fer) ca să încopie între ele două ușițe de zăbrele de fer, cari se încruciează în mijlocul spatelui. „Pentru a forma un corp de spaniolă, zice Montaigne, la ce gheenă nu sînt supuse femeile, a căror oase sînt strivite și coastele sîngerate până la suferințe de moarte?” „Nici a se îndoi, nici a se pleca, nici a-și da umerii înapoi nu sînt în stare! Eată la ce este redusă nefericita. Cel puțin de 'și-ar putea întoarce capul în dreapta sau stînga. Dar' nici aceasta; gulerul susținut prin fir de sîrmă îi ținea capul înțepenit. Nu-i rămânea nici posibilitatea de a umbla liber”.

Căci Vertugadina, închizînd picioarele într'un fel de coteț de pui, dînd șoldurilor o falsă formă cuadrată preste cari femeia abia își putea lăsa brațele înțepenite de mânecile strîmte, împedea chiar și libera respirație.

Deși chinută, martira totuși se gîndea să-și înfrumsețeze instrumentul seu de tortură. Își acopere corsetul cu damas, cu catifea.

Planșeta corsetului, lăsată să se vadă, este de oțel damaschinat, de fildeș, de feastă gravată; arabescurile se împreună cu devizele galante sau grațioase. Încă există corsetul Ioanei de Austria, care poartă aceste cuvinte: „Eu zac pe inima stăpânei mele”.

În martirologia corsetului de pe acea vreme trebuie înscris numele ducese de Mercoeur, înăbușită de corpul seu de balenă Procesul verbal redigiat în vers zicea:

„Coastele pieptului împinse preste olaltă
Luau plămînilor respirația toată”.

Greva de balene. Dintr'un esces în altul.

Timp de o jumătate de secol s'au scos din modă oasele de balenă, fustele spaniole numite *baschine* și alte instrumente proaste și crudele. Corsetul nu se mai purta aproape de loc. O păreche de bretele (*hozendragi*) încruciate preste corp erau de ajuns pentru haina de „comoditate”, o haină corect numită, cu talia foarte scurtă, cu care ne apar pline de farmec damele din prima jumătate a secolului al XVI-lea.

În secolul al XVIII-lea toate femeile voind să aibă corsete și toate ținînd ca corsetele să le fie garnisite cu adevărate balene, în locul flexibilelor lame de fer, cari le mulțumeau mai nainte, Marea-nordică și cea baltică ajunseră să fie depopulate de balene. Pescarii norvegiani și holandezii căutau în zadar prin cețele Oceanului ca să furnizeze cochetariei feminine indispensabilul ausiliar ce-l reclamau: marii cetacei, goniți, emigraseră spre ghețurile arctice și Parisul ducea lipsa balenelor.

Statele generale ale Țărilor-de-jos studiaseră cu seriozitate grava problemă și deciseră în Iunie a anului 1722 să contracteze un împrumut de 600.000 florini, pentru ca să susțină compania formată în Frizlanda-ostică pentru pescuitul balenelor.

Croitoarele și croitorii respirară; corsetul fu mîntuit. Acum dispuneau de atâtea balene încât unele își puneau câte 104 oase într'un singur corset.

Împăratul Iosif II. îngrozit de mulțimea cazurilor de oftică, provenite din purtarea corsetului, își dete silința să abată femeile dela purtarea corsetului și ordonă prin lege, ca purtătoarele de corsete să fie timbrate de femei infame. Această prescriere, spre marea desperare a împăratului, n'avu decât un mic efect. Ce pot dispozițiile legislative față de atotputernicia modei și a moravurilor?

În această epocă, în Franța, femeile, ca să aibă talie cât se poate de subțire, puneau servitoare ori servitori, cari cu ajutorul unui fer, atât de tare le strîngeau corsetul încât atât femeia odată corsetată cât și servitoarea erau scaldate în sudori. Prințesa de Lamballé suferea de dese amețeli și leșin, de cari numai atunci scăpa când 'i-se tăia șiretul. Moralisti, satirici, autori comici, batjocoreau pe întrecute această furie.

Dar' ridiculul nu omoară în materie de modă și ironia rămase neputincioasă.

Filosofia lui *Ioan I. Rousseau* predică reîntoarcerea la starea naturei și readuse la locul ei de onoare maternitatea. Lăudată prin

doctorul Tronchin, alaptarea maternală deveni o eleganță. Corsetul și balenele se aruncă și mamele încep a-și alapta ele copiii. Moda pusă pe o cale mai rațională, femeile încep a introduce îmbrăcămintea romană și greacă și peplum-ul (*peptarul*) și tunica, cingătoarea de in, din anticitate sînt singurele chemate a susține noul corsaj numit „*appas grenadiers*”.

Moda taliei anticității ar fi fost una dintre cele mai igienice, dacă aceea a decoltării esagerate, n'ar fi cauzat în timp scurt la multe moarte prin aprindere de plămîni.

Ō apologie semnificativă: naturalistul, femeia și floarea.

Corsetul a repărut în anul 1810, când împărăteasa *Maria Luiza* voia să-și combată grăsimia naturală. Napoleon nu putu alteeva decât să se lamenteze, zicînd medicului seu *Corvisart*: „Acest vestmînt de o cochetarie de rău gust, care strivește femeile și maltratează progenitura, îmi anunță gusturi frivole și mă face să presimț o apropiată decadență”.

Sub Restaurațiune, corsetul formează o talie sugrumată, pentru-ca să o facă asemenea aceleia a unui vespe, a unei libelule, și poezii dintre anii 1820—1830 cânta talia, care să se poată cuprinde cu mâinile. Cuvier deplîngînd stricăciunea ce o cauza această modă, aflase un mijloc ca să lovească în imaginațiunea unei tinere dame palide și uscate, pe care a voit să o disigure de pericolul corset.

Fiind întimpinat cu onoruri la intrarea sa în grădinile museului, Cuvier arată tinerei femei o floare deplin înflorită. „Această floare, zise Cuvier, este imaginea d-voastră, doamnă; ieri erai asemenea ei, mâne va fi ea asemenea d-tale”. În ziua următoare naturalistul aducînd pe înșoțitoarea sa înaintea aceleiași flori, tinera femeie scoase un țipet de surprindere: floarea atât de cu vieață în presară, era veștejită și trist plecată; fără nici o altă explicație Cuvier se mulțumi să arete legătura ce o făcuse la mijlocul cotorului și care a fost de ajuns să cauzeze grabnica ofilire.

Sub imperiul al doilea, talia este scurtă, înșoțită de imensul *crinolin*, monstruositate analoagă vertugadinei din secolul al XVI-lea, care prin intermedierea împărătesei Eugenia sosi ca și aceasta din Spania în Franța. Ceva mai târziu corsetul formează talia mai lungă, înșoțită de earaghiosul puf, care dă femeii celei mai svelte aparența unei cumplite schimonosituri.

Corsetul de acum sînt douăzeci și cinci de ani este așa numita: „*cuirasă*”. Chiar și numai numele îi arată strășnicia neînduplecată. Lumea din Paris își aduce aminte de un incident, care puse în emoțiune întreaga asistență a unei cununii elegante. Mireasa ajunsă înaintea altarului să simte rău. O siliră oare la căsătorie?

„Emoțiunea este cauza răului? o întrebă încet mirele neliniștit.

„Nu, răspunse mireasa, în mod prosaic și liniștitor, corsetul e de vină!”

Diagnosticul medicilor. Ō boală necruțătoare.

E timpul, ca în chestiunea corsetului, să lăsăm pe medici să se esprime.

Cunoaștem toate acele tinere femei veștejite, pe cari o oboseală, o suflare le doboară. Ele să prăpădesc fără ca vre-o anumită boală să se fi putut constata; oare întregi stau întinse și sînt lipsite de somn. Nici un remediu nu le poate liniști. În câțiva ani corpul lor este un schelet viețuitor, vocea li-se slăbește, fața le devine palidă; omul trebuie să le spriginească ca să poată umbla.

La cea mai mică sfortare ameteșe; speranța în reînălțarea lor e perdată...

Și de ce boală sufer?

În secolul al XVIII-lea reul se numea „vapori”. Astăzi se numește „enteroptosă”. Numele este diferent, dar' cauza este aceeași, adică corsetul.

Eată, într'adevăr, cum corsetul schimosește întreg organismul și-l espune torturei. Coșul pieptului este sugrumat, adus în nemiscare; aerul nu mai circulează în plămâni. Din această împrejurare urmează *înăbușirea* și *leşin*. Ficatul și stomacul sînt deformate, prelungite în direcțiune verticală, strîmtorate până la nivou taliei. De aici urmează, că bolnava nu mai poate mânca, sângele nu-i mai poate circula și că devine palidă. Intestinele îi sînt comprimate și oprite în funcțiunile lor firești.

Circulațiunea sîngelui, respirațiunea, digestiunea, toate îi sînt împedecate. Bolnava este în primejdie de moarte!

Numele doctorului *Glénard* este legat de descoperirea enteroptozei, care odinioară era clasată între boalele lungoarei, nevrozei sau a boalei uscăcioase.

Luându-se hotărîrile cele mai extreme s'a încercat suprimarea corsetului.

În Statele-Unite, o feministă resolută, d-na *Bloomer* a isbutit să scoată corsetul din mai multe case de educațiune.

În Rusia s'a format în 1895, sub patronajul princesei de *Oldenburg*, o ligă pentru a combate escentricitățile corsetului. O ligă de acelaș fel s'a format în Englitera. Ministrul instrucțiunii publice din *România* încă a interzis, în timpul din urmă, purtarea corsetului în toate școalele regatului.

Lucrul cel mai corect ar fi, ca forma corsetului să se schimbe într'un fel mai rațional. La confecționarea corsetului, ar trebui să se aibă în vedere, precum se și practică în unele părți, ca

1. stomacului să i-se lase libertate deplină și a
2. ca corsetul să servească de un sprigin pentru rerunchi și piept.

Mai corect ar fi însă, ca femeile să se poată lipsi pentru totdeauna de corset sau chiar folosindu-l, în anumite momente, să se grijească a nu-și jertfi sănătatea și vieța pentru o plăcere trecătoare.

i. e. p.

La tragedia din Sêrbia.

Tragedia din Belgrad s'a sfîrșit, fără urmări grave, nici pentru Sêrbia, nici pentru ucigașii părechii regale. *Le roi est mort, vive le roi.*

În locul ucisului rege a fost ales de scupcină *Petru Caragheorghević*. Acesta a plecat cu o mare suită din Geneva și a sosit în Belgrad Mercuri, în 24 Iunie, unde a fost primit cu mari ovații. A fost bineventat de prim-ministrul *Avacumovici* și de alții și au urmat diferite sêrbări, la cari a asistat și regele. După aceste noul rege a depus jurământul înaintea scupcinei și în fața metropolitului și a înaltului cler, urmând apoi recepțiunile residentului rus și austro-ungar, a ministrilor și diferitelor deputații.

Noul rege a fost recunoscut de către marile puteri, afară de Anglia și astfel în Sêrbia este earăși restabilită legalitatea.

Încât pentru făptuitorii omorului, ei se vede că vor rămâne nepedepsiți. Regele *Petru* a zis, că tot' casul se va preda judecării imparțiale a istoriei. Ear' cât pentru ucisul

rege *Alexandru Obrenovici*, a zis, că trebuie înmormântat de nou cu pompă regală, în un cimiter al *Belgradului*.

Despre părechea regală ucisă.

D. Gaston Stiegler publică în „*Le Temps*” următoarele amintiri dela conacul din *Belgrad*:

„Acum un an, în timpul cât am stat în *Belgrad*, am avut prilejul să fiu primit de regele *Alexandru* și de regina *Draga*.

„Toată Europa vorbea de ei în acel moment. Se publica pretutindeni istoria legăturii lor, se discuta asupra curioasei și ridicolei boale a reginei. Eram curios să văd această păreche despre care se spunea lucruri atât de extraordinare. Grație contelui *Vauvineux*, ministru plenipotențiar al *Franciei*, am obținut o audiență.

„Salonul în care am fost primit era drăguț mobilat, în moda orientală, dar' o modă orientală corijată de *Paris*.

„Zidurile erau acoperite cu largi panoplii (armături), cari se înălțau până în plafond; fildesul și pietrele prețioase străluceau pe iatagane, pe puști, pe pistoale, care poate în lupta supremă și-au arătat luxoasa inutilitate.

„Un alt salon mai mic atenant la cel dintăiu servea de fumoar. Am remarcat portretele oficiale ale personagiilor familiei *Obrenovici*, opere reci și mediocre.

„În acest agreabil palat trăia regele. Fie din cauza gustului seu casnic, fie din cauza teamei, căci se știa continuu amenințat, el nu eșia mai de loc. O vendettă asucea o ură permanentă între femeia sa și acea a *Karagheorghevićilor*, de mai bine de un secol, de când strămoșul seu *Miloș* făcuse să fie asasinat *Karagheorghe*. În urmă sângele bunicii seu *Mihail* plătise acest asasinat, dar' aceasta nu era de-ajuns. *Karagheorghevićii* voia sânge și voia și tronul.

Alexandru știa aceasta, nu se încredința ori-cui și se consacra studiului și intimității familiare. Neavînd nimic soldătesc în temperamentul seu, se ocupa cu ministrii și secretarii sei. Alele pareului erau suficiente pentru promenadele sale. Nu lipsea decât vara, când se ducea în vastele și plinele de vînat domenii ce le avea la *Niș*. Dealtmintreli nici vînătoria, care este considerată ca o distracție regală, nu-l atrăgea; marea lui plăcere era de a se cofunda în cărți, mai cu seamă în cărțile franceze, pentru care avea o afecție particulară.

„Fisionomia lui *Alexandru I.* era surizătoare și amabilă. Trăsăturile figurei sale nu avea ceva deosebit. Capul seu era ceva redus, ca și când cineva l-ar fi apăsât între mâni, și părul lui scurt și plat augmenta impresia de ceva șters.

„Era o mică gogoasă, cu puțină mustață neagră, o gogoasă făcută să se rostogolească ușor sub o impulsie străină.

„Regele era în prada unor sentimente extrem de puternice, pe care dealtmintreli nu căuta să le ascunză: oroarea lui pentru *Austria*, o violentă dorință de a face vizită *Țarului*, și în șfîrșit o imensă dragoste pentru regină. Începî să vorbească de *Austria* rugându-mă, se nu spun nimic despre cele-ce am vorbit asupra acestui subiect. *Austria* îl obseda, îl asalta de toate părțile, fără ca el să-i poată scăpa. Nu putea să înceapă nimic fără ea, și ea abusa de aceasta situație, impunîndu-i mii de obligații umilitoare. Ea îl copleșa cu tutela ei inoportună, mai cu seamă de când el se îndreptase către *Rusia*. Îmi vorbi apoi de calomni și de intrigi. Pentru a se libera de *Austria* voia să construească

un port pe *Dunăre* la *Radupevat*, unde se poată sosi cu ușurință mărfurile franceze dela *Marsilia* prin *Mediterana* sau *Marea-Neagră*.

„Apoi îmi vorbi de călătoria, pe care trebuia să o facă în *Rusia*.

— O vom face, eu și regina, îmi spunea el cu energie, ori-ce s'ar pretinde. Țarul s'a angajat, pe cuvîntul de onoare, că ne va primi. Ne vom duce la toamnă.

„Călătoria în *Rusia*, prezentarea *Țarului*, părea pentru acest regișor consacrația oficială și definitivă, era recunoașterea de regină a *Dragei*, acceptarea ei formală la curțile europene.

D. Stiegler a văzut apoi pe rege și regina la capela *Curței*. Eată cum își resumă impresiile despre regină:

„Am fost prezentat reginei de către marele mareșal al palatului. O remarcare m'a frapat deodată: marea diferență de vîrstă dintre cei doi soți. Regele nu părea să aibă mai mult de 25 ani, pe când regina, pentru observatorul cel mai indulgent nu părea a avea mai puțin de 40 ani. S'ar fi zis, că era la braț cu mētusa lui. De sigur regina trebuia să fi fost foarte frumoasă.

„Am înțeles lucrul acesta din regularitatea trăsăturilor, din fineța buzelor de un desemn ferm și net, din frumșeta ochilor negri și plini de viață.

„Dar' capul era gras; cărnurile debordante și flasece o făcea informă. Cu toate acestea, decăderea nu nimicise distincțiunea și grația femeii. *Draga* nu avea nici un semn de vulgaritate. Departe de a fi vanitoasă și mândră îmi părî foarte simplă. Era amabilă fără sfortare.

„Ceea-ce îi rămăsese din frumusețe, era apărut atât pe cât era posibil.

„Pe când vorbeam cu regina, am observat nu departe un tîner delicat și elegant, preocupat cum se-și poarte pălăria și se privească femeile. Era fratele reginei, pe care *Draga* îl designase ca moștenitor presuntiv. El a plătit acest proiect cu sângele seu“.

Familia Obrenovici în România.

Nefericitul rege *Alexandru* era înrudit cu multe familii mari românești și tragedia din *Belgrad* pune în doliu aproape întreaga aristocrație românească și în special următoarele persoane și familii:

Dl și *d-na* general *Catargi*, *d-na* *Elena* *Lascar Catargi* cu copiii săi, *dl* și *d-na* *Alex. Catargi* cu copiii, *d-na* *Olga Mavrogheni*, *d-na* *Hélène C. Catargi*, *dl* și *d-na* *Grigorie Ghica* și copiii lor, *dl* și *d-na* *Eugen Ghica-Budești*, *dl* și *d-na* *Henry Catargi*, *dl* și *d-na* *Paul* *dl* și *d-na* *Lascar Catargi*, *dl* și *d-na* *Em. Băleanu*, precum și familiile *Balș*, *Sturdza*, *Ghica*, *Moruzzi*, *Rosetti* și *Roznovan*.

Uciderea lui Marcovici și Pavlovici.

Scenele petrecute în palatul regal nu sînt cunoscute nici până acum și poate nu vor fi cunoscute nici-odată, dar' se știe în ce împrejurări tragice s'a petrecut uciderea ministrilor *Țințar Marcovici* și *Pavlovici*, precum și rănirea de moarte a ministrului *Teodorovici*.

Eată ce scrie în privința aceasta „*Vossische Ztg*“:

Marcovici avea 8 copii. Cel mai în vîrstă, o fată de 21 de ani, era soția oficerului de ordonanță *Miljkovici*, omorît în aceeaș noapte de un cartuș de dinamită. Doi copii mai în vîrstă, cari studiază în *Austria*, nu erau acasă. Ceialalți copii, dintre cari cel mai mic e de cinci ani, se aflau în casă.

Țințar Marcovici ședea cu soția sa la un pahar cu vin și-i spunea, că 'și-a dat demisia, de oare-ce nu mai poate lucra cu regele. D-na Marcovici nu asculta decât cu o ureche, de oare-ce cu puțin mai 'nainte fusese anunțată, că d-na Miljkovici e pe cale de a naște. Soția primului ministru se hotărîse se petreacă noaptea lângă fiica sa. Nu trecu mult și se auzi bătînd la ușă. Sosiseră doi oficeri cu opt soldați. Unul dintre oficeri rămase cu soldații afară: celalalt ceru să fie lăsat în lăuntru. Prim-ministrul nu voi să-l primească. Oficerul îi răspunse, că vine din însărcinarea regelui. Atunci fu lăsat. „Dle general, zise el, părechea regală a fost omorîată. Înaintea ușii d-tale sînt soldați. Să nu îndrăznești să eși din casă!“

Evident, că oficerul acesta cînd a văzut pe soția prim-ministrului și pe copiii, n'a mai cutezat să-și îndeplinească misiunea sângeroasă.

Prim-ministrul promise, că va rămînea acasă, dar' ceru să se permită soției sale să ducă la fiică-sa. Cererea fu admisă și oficerul eși. Peste cîteva momente, înainte ca d-na Marcovici se aibă vreme să se îmbrace, celalalt oficer intră în odaie. Fără se zică o vorbă trase cîteva focuri asupra prim-ministrului, omorîndu-l.

În oara cînd perdî pe tatăl și pe soțul seu, d-na Miljkovici dete naștere unui copil sănătos. Ea nu știa despre cele petrecute. 'I-s'a spus, că tatăl și soțul seu au plecat repede cu regele la Niș...

Ministrul de război Pavlovici de asemenea se afla în cercul familiei sale cînd sosiră ucigașii. El fu chemat pe fereastră de un oficer. Cînd se uită afară, Pavlovici observă numai decât situația și punînd mîna pe un revolver începî se tragă. Soldații ripostară și-l nimeriră. Ministrul căzî mort lângă fereastră.

Ministrul de interne lucra în noaptea fatală la o masă, în jurul căreia stătea soția sa și copiii, între cari o fată mare și un băiat, care se prepara de esamene. Un oficer tînăr intră. „Nu mai ești ministru, zise el, părechea regală a fost omorîată“. Teodorovici sări de pe scaun și alergă în odaia de alături ca se vorbească prin telefon cu Țințar Marcovici. Oficerul alergă după el și-l opri, crima însă nu cuteză să o săvîrșească; el eși afară și zise camaradului seu: „Nu pot; întreaga familie e în lăuntru! Cu fata sînt cunoscut; adese-ori am dansat cu ea; nu pot“.

Se repetă ceea-ce se petrecuse, la Marcovici; al doilea oficer intră în casă și trase două gloanțe în pieptul lui Teodorovici.

Să nu fi tu...

Bărbatul și femeia făcînd o excursiune, sosese la o stîncă, de pe vîrfurile căreia se deschide o panoramă admirabilă. Bărbatul privește prin ochian.

Femeia: Așadar', că e încântător? Ghiță.

Bărbatul: Minunată regiune; să nu fi tu lângă mine, aș crede că mă aflu în rai.

Optimist și pesimist.

Optimistul trece prin tină, se împedecă și cade cît e de lung; sculîndu-se el esclamă:

— Era să cad!

Pesimistul, asemenea se împedecă, dar' nu cade, el însă esclamă:

— Am căzut!

Religiunea onoarei.

La puține popoare simțul de onoare este atât de dezvoltat și așa de puternic ca la poporul japonez. Aceasta o dovedește următoarea anecdotă ce o luăm din cartea: „Societatea japoneză“ a dlui Bellessort.

Un nobil sărac din Tokyo își așeză ca ucenic băiatul de treisprézece ani la un neguțetor.

„Du-te, îi zise tatăl băiatului seu, dar' aduți aminte, că dacă vei face vre-odată contra onoarei, inima mea de părinte și casa mea vor fi închise înaintea ta“.

Băiatul mulțumi tatălui seu, îl salută plecîndu-se pînă la pămînt și trecînd ultima-oară prin mica grădină părintească, unde muschiul sta îngălbenit pe felinarul de peatră, se duse la noul seu stăpîn.

După timp de o lună, în care stăpînul seu fu mulțumit cu el, cofătarul din vecini se prezentă într'o zi la neguțetorul și îi zise:

„Mi-ai trimis ieri un ucenic, care nu este onest. În vreme-ce îi pachetam prăjiturile, ce le cumpărase pentru d-ta, 'mi-a furat o prăjitură“.

Stăpînul își chemă numai decât ucenicul. Copilul negă, cofetarul insistă; copilul continuă a nega.

Mărturisește dar' adevărul, îl întrerupse stăpînul, și te iert.

Dacă stăruiești pe lângă minciună, te alung“.

Copilul e alungat și ajunge sormanul pe strade fără scut și numai cu vre-o treizeci cruceri ce-'i câștigase. Se uită la creșterășii sei și se gîndește la cuvintele tatălui seu și cum era de dimineață, cînd mulțimea japoneză se duce la teatru, intră într'o sală a teatrului și cu jumătate din banii sei își scoate un bilet și se urcă în galerie, unde privitorii stau în picioare. Pînă seara la șese oare vede defilînd înaintea ochilor sei tragicele încântări ale legendei și ale istoriei. În decursul intreactelor își cumpără prăjituri și gronțaiia la ele.

Cînd copilul eși în urma tuturor, scoase de după cingătoare un petec de hîrtie și la lumina unui felinar scrisese cîteva cuvinte și se îndreptă spre gara Shimbashi. Trecu pe dinaintea gării fără a se opri și-și urmă drumul de-alungul foburgului, departe, departe, pînă la sărăcăcioasele colibe, cari se mărginesc cu calea ferată.

De ceealaltă latură zări prin umbră marea și țermii unde odinioară micile lui surori veneau în luna lui Aprilie să adune scoice.

Merse mai departe și sări pe șinile trenului. Un tren sfășia noaptea cu șueratul seu crudel și băiatul abia avu atîta timp ca să-și desbrace mantaua, s'o îndoaie și să se arunce preste șini...

În ziua următoare cofetarul alergă la neguțetor.

„Cer iertare, îi zise el, că 'ți-am învinovățit ieri ucenicul: am descoperit adevărul vinovat“.

„Îmi pare foarte bine de asta“, zise neguțetorul.

Dar' nici unul, nici altul, nu știa încă că în depărtare de zece minute dela gară, aproape de un biet mic cadavru inform și sîngerat, aflară în mîneca mantauiei, cu grije împăturat, următoarele rînduri:

Onorate tată, fiul d-tale n'a făcut ceea ce se zice.

Astfel știu viețui și muri copiii japonezi. Ei sînt ca vechia Japonie, despre care ei ne ofer cea mai grațioasă imagine, un eu-

rios amestec de puerilitate și de stocicism, de fantazie și de abnegațiune, de disciplină și de libertate. Schiță fermecătoare a viitorului om, care însă poate îl întrece în frumseță! În Japonia florile sînt mult mai frumoase decât fructele. Și întreaga civilizațiune japoneză nimic n'are mai ales și mai desvîrșit ca copilul.

De-ale toaletei.

Florile la corsaj.

Rari sînt femeile, cari se nu-'și pună vr'o floare la corsaj.

Primăvara sînt buchetașele de viorele, ear' vara și toamna vin rozele, lăcrimioarele, garoafele și alte.

Pentru așezarea și aranjarea acestor flori nu există nici o regulă și fiecare și-le așează după gustul propriu.

O ramură de orchide palide este podoaba cea mai elegantă, cea mai delicioasă la o haină albă. La un corsaj decoltat, ramura de orchide se așează astfel ca să ajungă pînă la umăr. Cînd observăm că orchidei 'i-a trecut vremea o desfacem de pe haină și o aruncăm.

SFATURI.

Cui 'i-a mers var în ochi

să se ferească de a-'și pune apă la ochi. Ochii trebuie spălați cu unt de lemn curat și o soluțiune de zăhar. În casuri grave după aceste prime ajutoare, consultarea medicului e neîncunjurat de lipsă.

Mijloc foarte bun de a spăla broderii sau stofe de spălat colorate.

În 3 litre de apă se pune 1 linguriță de Borax (Kaiserborax), 200 grame de săpun venețian bine mărunt și nu chiar 100 grame de fisetru. Acestea se fierb bine pînă-ce se disolvă cu totul și se bagă apoi în o oală de peatră, în care rîcîndu-se se formează o masă de consistența gelatinei. Dacă vrea cumva se rămîna subțire, vine încă odată fiert. Din acest geleé se ia la spălat ca o lingură de fiert, se disolvă în apă de ploaie pînă ce face spumă și se spală broderiile sau stofele, clătindu-se imediat în apă rece curată. După-ce se usucă, se calcă de jumătate ude. Cele mai gingașe colori nu-'și perd din culoarea lor, procedînd în modul acesta.

Curățirea lucrurilor de bronz aurite.

Dacă pe bronzul aurit sînt pete de ceară sau de grăsimi le delăturăm astfel, că disolvăm puțină potașă în apă caldă. După ce obiectele de bronz s'au spălat și s'au șters bine, trecem preste părțile aurite cu un penel muiat într'o amestecătură compusă din 32 grame de acid acetic, 4 grame sulfat de aluminiu mestecate în 125 grame de apă curată. Obiectele se lasă apoi să se usuce la soare sau la foc. În măsura în care se vor usca obiectele va reapăre strălucirea dela început.

Curățirea obiectelor de bronz se mai poate face muind penelul în următoarea amestecătură: 7 grame carbonat de sodă, 15 grame alb de Spania, 50 grame alcool de 85° și 125 grame de apă.

Frumoasele din Pompei.

— Vezi ilustrația. —

Să ne transpunem înderept cu mai multe veacuri, pe vremea când poporul roman era în culmea puterii sale. Să ne transpunem cu gândul în orașul, fost odinioară, din Italia-sudică, la rădăcina Vezuului, *Pompei*, care

Cu cât înaintează săpăturile, cu atât iasă la iveală, că Pompeii a fost un oraș de frunte, frumos și cu locuitori inteligenți. Ulițele au de amândouă părțile trottoare (cu petrii mari) și atât pe ulițe, cât și în piețe se înalță zidiri pompoase, precum teatre, biserici, scăzi și case private. Să ved întocmirile acestor din urmă și împărțirea odăilor; pereții sunt împodobiiți cu picturi frumoase etc. Pe stra-

De-ale casei.

Cum se pot răci vara mâncări și beuturi?

Ne având gheață la dispoziție procedăm în modul următor: Sticle sau alte vase, al căror cuprins voim să-l răcim, le învălim într'o pânză muiată în apă și apoi le așezăm într'un loc unde e curent de aer. Dacă voim pentru prânz

'si-a aflat mormântul în cenușa și lava acestui vulcan, cu ocasiunea puternicei sale erupțiuni dela 79 d. Ch. Pomposul oraș roman de odinioară a fost descoperit, cum știm, la 1755 și de atunci se fac mereu săpături, desgropându-se rînd pe rînd nouă strade și părți de oraș, așa că lucrurile fiind în lavă și cenușa bine păstrate, se poate observa cum a fost vieața romană orașenească de pe acelea timpuri.

dele și printre casele aceste, cari acum sînt tăcute și triste a fost odinioară o vie mișcare și vieață plăcută. Ilustrația noastră ne arată o astfel de scenă.

Să face o procesie de sărbătoare pe strade, ear' din ferestri și de pe balcoanele caselor împodobite cu ghirlande, frumoasele femei din Pompei aruncă flori în calea celor-ce iau parte la procesie.

să răcim, de exemplu, sticle cu vin sau puding, atunci cu o oară înainte de a se servi masa învălim sticlele sau vasul cu puding într'un ștergar înmuiat în apă rece, așezăm vasul la loc unde trage aerul și vinul sau pudingul va fi rece ca și cum 'l-am fi luat de pe gheață.

Mâncare răcoritoare.

La 1 litru lapte se amestecă coaja și sucul unei citroane și atîta zahăr, ca să fie

bine dulce. După aceea se disolvă în apă 2½ table de gelatină roșie, sau jumătate albă jumătate roșie, care mestecându-se continuu se adaogă laptelui și se pune la loc răcoros pentru a se răci.

Cum se cunoaște vinul curat.

Mulți negustori de vinuri au început să falsifice vinul. Unii pun apă, alții spirt, alții zaharină ca se fie dulce, alții acid salicilic se nu se oțetească; alții vâpșesc vinul ca să pară mai bun și mai roșu.

Toate dresurile acestea sînt vătămătoare, dar' mai vătămătoare este vâpșeaua, de oare-ce mulți vinari pun vâpșea care se face din substanțe otrăvitoare și care vatămă sănătatea omului. De aceea dăm aci câteva învățături, din cari se poate cunoaște dacă vinul e curat sau are vâpșea.

Vâpșelele care se pun mai mult în vinuri sînt:

Lulachiurile (Indigo) care se fac în multe fabrici și care sînt cele mai vătămătoare; Zeamă din fructe (boabe) de soc, de rujiță sau de nalbă (nalba arborea sau trandafir negru); băcan, cîrmiz (carmin) care se fabrică din corpul unei insecte, coșenila nopalului sau cocuscacti și alte multe. Culoarele puse vinului se află cu greu; cu toate acestea, învățatul chimist Bellier ne sfătuește să facem astfel:

I. Ia 25 centilitri de vin și 25 centilitri de apă de fântână fiartă și le amestecă bine; toarnă această amestecătură într'o sticlă pe care o punem cu gura în jos într'un pahar cu apă și o ținem 3—4 minute. Vinul e mai ușor ca apa și nu cade în pahar. Dar' dacă are vinul vâpșea (boia), deodată apa se va înroși, de oare-ce vâpșeaua ce ese din vin cade în apă.

II. Ia 25 centilitri de vin și 10 grame acitat de plumb basic topit în 25 centilitri apă de fântână, fierbele împreună și lasă-le. Acetatul de plumb se așază la fund, și dacă vinul tratat cu soluția de acetat de plumb basic rămâne colorat, aceasta dovedește că culoarea lui e naturală, în cas de a pierde culoarea probează că vinul are vâpșea pusă.

III. Ia 20 centimetri de vin și 40 centigrame oxid galben de mercur, fierbele împreună și strecoară, adaogă puțină sare de lămie (acid citric) și puțină lînă albă spălată bine și fierbe-l încă odată; după-ce se răcește, dacă lîna rămâne albă cum a fost, vinul n'are vâpșea; dacă însă se va vâpși, vinul are vâpșele puse.

Cum se găsește că vinul are băcan, cîrmiz (carmin) și vâpșea de boabe de soc?

1. Băcan. Să bate vinul cu puțin ether (balsam alb), să fierbe, să adaogă puțină apă și 2—3 picături de amoniac, și dacă se va colora în roșu-închis, vinul are băcan.

2. Cîrmiz (carmin). Să bate vinul cu piatră acră și deodată să face o culoare roșie frumoasă, fierbem și dacă nu dispăre culoarea roșie, vinul are cîrmiz.

3. Boabe de soc. Să fierbe vinul cu piatră acră și cu sodă și dacă va da o culoare vîntă frumoasă, vinul are zeamă de boabe (fructe) de soc.

De-ale bucătăriei.

Prăjitură de urez.

În 1 l. lapte se fierbe 2½ decil. de urez până ce urezul a devenit cu totul moale și se lasă să se răcească. După aceea se adaogă la el 10—12 deca zahăr, 10 deca stafide, coaja dela o citroană, 6 gălbinișe de ou, 5

deca unt proaspăt și în urmă spuma dela cele 6 ouă vine ușor amestecată în urez. Să coace timp de 1 oră în formă bine unsă cu unsoare și presărată cu făină. Această prăjitură se servește caldă și cu sirup de smeură.

Supă de găluște de șuncă.

Să amestecă bine la olaltă șese deca de unt, un gălbiniș, două ouă întregi, puțină sare și piper. La aceasta se adaogă 12 decagr. șuncă slabă fin tăiată și tot atîta sfărmitură de jimblă și masa se lasă să stea cîtăva vreme. Cu o jumătate de oră înainte de a se servi supa se prepară găluște mici și se ferb în supă de carne.

FELURIMI.

Ziarul femeilor.

Au fost și sînt redactate reviste de cătră femei, chiar și ziare cotidiene, cum e „Fronde” din Paris. Cel mai mare ziar cotidian însă, redactat de femei, a apărut de curînd în New-York. Numele lui e: „Daily Bulletin”. Editoarea este d-ra Dr. Francisca Dickinson. Ziarul seamănă cu celelalte ziare, dar' rubricile referitoare la femei au estensiune mai mare. Redacția întregă, cum și raportorii, afară de doi-trei, sînt numai femei.

După o orbie de 30 ani.

Nu de mult a fost operat la ochi un om de 30 ani, din Glasgow (Anglia), cu numele John Carruth, care a fost orb din naștere, dar' acum în urma operației vede perfect.

Corruth e un om inteligent și ziarele engleze au scris coloane întregi despre primele lui impresii.

Corruth a zis cătră medici, că *vederea e cheia fericirii* și el numai acum poate aprecia dulceața vieții. Ceea-ce voit să vadă mai îngrabă, a fost marea. Prietenii au plecat cu el pe tren la Greenock. Pe drum au trecut prin un tunel. Un prieten îl întrebă, că nu se simte earăși orb în întunec?

— Adevărat, că e întunec, a zis el, dar' eu totuși întrezăresc o palidă lumină. D-voastră nu aveți idee ce e întunecimea, aceea numai omul orb o poate ști.

Sosind pe malul mării, a zărit câteva dame tinere, despre cari a zis, că-'s frumoase, dar' poartă multe lucruri, de cari n'au lipsă necondiționat. A mai zis, că până a nu vedea nu 'și-a putut face idee, că femeile sînt așa de drăguțe și știu suride așa plăcut. Pe vapor îi atrăgea atenția toate lucrurile, totul era ceva nou pentru el. Spunea, că nu 'și-a putut face idee, cum e trenul, vapoarele, marea. El privea cu admirare apa, regiunea de pe mal, cerul și pămîntul și apoi fumul dela țigaretă. Asemenea era nou pentru el ploaia, valurile mării, nouri pe cer. Mergînd apoi în o menagerie, la privirea tigrului, a fost cuprins de spaimă și s'a mirat mult de asemnarea dintre om și maimuță.

Cînd 'și-a luat adio dela medici, a petrecut câteva oare în spitalul de ochi și a conversat mult cu orbii. Doctorii au constatat, că în o oră Corruth poate să dedeie pe un orb la mai multe lucruri, decât toți profesorii, cari se ocupă cu nefericirii, lipsiți de vedere.

Camfora.

Cea mai mare parte din Camfora consumată în lume, este produsă pe insula For-

mosa (de lângă țermii Asiei). Monopolul acestor producțiuni a fost cassat la 1868, și de atunci industria camforei a progresat în mod continuu. Libertatea exploatațiunii acestui produs a provocat distrugerea pădurilor, de aceea guvernul chinez, care stăpînea mai înainte insula, a pus măsuri de protejare. Insula a fost împărțită în 6 districte. Numărul persoanelor autorizate a exploata camfora, și care înainte era de 4 mii, s'a redus acum la 40.

Camfora brută, cumpărată de guvern, era trimeasă la depositul din Taipeck, unde era presată, reunită într'un fel de tablă și preparată pentru esport. Indigenii atacă adesea caravanele cu camforă; aceasta este și cauza urcării prețului ei. Guvernul Japoniez, care a devenit acum stăpîn pe insula Formosa, a restrîns producțiunea camforei, interzicînd esportul. Industria însă a înlocuit deja camfora prin naftalină și derivații sei, la fabricarea celuloidului.

Uleiul de camforă se poate deasemenea înlocui prin alte uleiuri pentru parfumarea săpunului. Să proiectează acum a se cultiva camfora și în Indii și Ceylon.

Cîteva cugetări despre femei.

O, femeie, femeie! tu ești un abis de mister și acel, care pretinde, că te cunoaște este de trei-ori nebun. *G. Sand.*

E ridicol și nedrept, ca lenea femeilor să fie întreținută cu sudoarea și munca noastră. *Montaigne.*

Cine are femeie, are războiu.

Proverb francez.

Amica mea, spunea cineva, bărbatul și femeia fac o singură ființă, eu cînd sînt singur, mă plictisesc. *Chamfort.*

O femeie tinăra nu are decît vîrsta figurei.

O femeie bătrîna are vîrsta spiritului și inimei ei. *Pontmartin.*

Femeile se tem foarte mult de bărbat în general, nu se tem însă destul de bărbat în particular. *Commerson.*

Cea mai mare cascadă.

Cea mai mare cascadă de pe pămînt, se crede a fi cascada Victoria, formată de fluviul Zambezi, în Africa. Peste câteva săptămîni calea ferată, care se construiește de-a lungul Africeii, dela Cap la Cairo o să ajungă dinspre Sud până la cascada. Îndată se vor face toate cele de lipsă pentru întrebunțarea puterii uriașe a cascadei. O să se facă o construcție la încovoietură în al doilea zigzac al cascadei, apa se va aduce dela cascada prin țevi de oțel. Cascada, care se va întrebunța, are înălțime de 75 metri. Puterea produsă va fi de 5000 de cai vapor. De acolo se va pute împărți electricitate pentru lumină, căldură și putere, până la depărtare de 500 de kilometri jur împrejur. Cascada Victoria e de două-ori mai lată și mai mult de două-ori mai înaltă decît vestita cădere de apă Niagara din America.

Jurăminte curioase.

La Chinezi se jură astfel: Chiamatul stinge o luminare și zice: „Așa se-mi se stingă vieața, dacă voi minți“.

Numărul acestora e mare, de aceea la tribunalele chinezești se și află o luminare anume pentru asemenea treabă, cum e la noi crucea.

Alții ingenunchind, sparg o ceașcă și judecătorul îi zice: „Ai spart ceașca; așa se 'ți-se spargă sufletul, dacă nu spui adevărul“.

Alții taie capul vre-unei paseri și zic: „Așa se 'mi-se întâmple și mie, dacă nu voi spune adevărul“.

Unul chemat ca martor în New-Sud Wales. n'a voit să jure până-ce nu 'i-au adus un fel de papagal negru (Cacadu) care a costat 10 lei. Unii locuitori din India jură numai pe piei de tigru, zicând: „să mă mânânce tigru dacă nu spun adevărul“ sau pe piei de șopârlă, zicând: „să 'mi-se facă solzi pe piele ca la șopârlă, dacă nu voi spune adevărul“ etc.

Să ne aducem aminte de Romani, cari la încheierea de tratate de pace, tăiau în bucăți un câne, de bună seamă menind, că așa se pață cel-ce nu se va ținea de învoială.

Să știe că Moldovenii jurau pe coada vacii, chiar în veacul al XVII-lea; deci nu trebuie să ne pară așa de extraordinare jurămintele Chinezilor și ale triburilor indiene.

MODA.

Haină de vară pentru dame.

Haina se poate confecționa din orice stofă ușoară de lână, etamin, voal, ori din stofă de spălat. Partea dinainte și dinapoi a rochiei e împreunată prin cusătură, ear' înlaturi și înapoi e provăzută cu crețe tivite înguste. În jos se terminază într'un volan dispus în crețe tivite, cari însă nu se estind până jos. Preste marginea volanului din sus și la mijlocul lui se aplică niște mici bande ornative. Preste căptușeala strîmt croită se confecționează corsajul, care se încheie înapoi și e provăzut cu un passé terminat în colțuri. La partea de-asupra precum și în josul corsajului se fac crețe tivite preste cari se aplică bande înguste. Partea de-asupra a mânecilor se ornează cu dantele. Mangetele și gulcerul asemenea se ornează cu bande mici.

Știri de pretotindenea.

Di *Dr. Valer Moldovan*, cunoscut publicului românesc, ca scriitor cu bun nume, a depus în 19 Iunie n. censura de avocat cu succes eminent la tabla din M.-Oșorheiu. Di *Dr. Moldovan* și-a deschis cancelaria în Turda. Atragem atențiunea publicului nostru asupra noului avocat.

Concursul internațional de șah, ce a avut loc la Viena, s'a încheiat în 25 Maiu n. Între primii învingători aflăm și pe un Român, di *G. Marco* din Bucovina, fiul parochului gr.-or. *I. Marco* din Cuciurmăre. Di *Marco* a câștigat premiul al treilea în sumă de 1150 coroane. Primul învingător a fost rusul Ci-

gorin, al doilea germanul Marschall, al treilea românul Marco. Șachistul maghiar *Géza Maroczy*, care în anul trecut câștigase premiul prim, ear' în anul acesta la Monte-Carlo premiul al treilea a rămas la întrecerea din Viena la locul al 5-lea. Lupta (șach) între Românul *Marco* și Maghiarul *Maroczy* a fost la Viena înverșunată, a durat 2 zile și s'a terminat cu victoria Românului.

Ilustra familie *Mocsonyi*, care a adus și aduce atâtea jertfe pentru poporul nostru, și-a crescut fiii totdeauna cât se poate de național. Acum de curând a făcut băiatul *Ionel Mocsonvi*, venit dela Budapesta, examenul de prima clasă la gimnasiul nostru din Brașov.

Direcțiunea căilor ferate din Copenhaga (Danemarca) a hotărît, ca în toate vagoanele de clasa a III-a, pe care călătoresc mai cu seamă țărani și meseriași, să așeze câte o bibliotecă mică cu cărți folositoare și de petrecere. Obiceiul acesta e introdus în Svedia de mai mulți ani și s'a dovedit de foarte bun, căci călătorii cetesc cărțile cu multă plăcere.

„Asociațiunea“, cum s'a anunțat, își va ține anul acesta adunarea generală în Baia-mare, în 9 și 10 August e. În legătură cu adunarea se vor da sărbări și se vor face excursiuni în ținutul frumos al Băii-mari.

Până acum anul școlar la gimnasiile de stat era împărțit în trimestre, dându-se atestate la Crăciun, la Paști și la sfârșitul anului.

Această împărțire s'a schimbat acum prin o ordinațiune ministerială, care dispune, că de aici înainte să fie două semestre.

În anul 1902 au apărut pe globul pământesc 73.000 cărți noue. Mai multe au apărut în Germania anume 23.000, urmează apoi Franca cu 16.000, Italia cu 9500, Anglia cu 6500 etc.

Petru, noul rege al Sârbiei, fiind puțin cunoscut încă în Belgrad, profită de această împrejurare, pentru a face unele surprinderi supușilor și a studia lucrurile neobservat.

Între altele se spune, că zilele trecute a eșit din conac, îmbrăcat în haine civile, și s'a dus să viziteze incognito o școală. Băieții făceau larmă mare, nefiind nici un învățător la școală. Regele s'a dat în vorbă cu băieții și aceștia 'i-au spus, că învățătorii ar fi la conferență.

Regele s'a dus la o cafenea din apropiere, a luat o cafea, a cetit ziare și în urmă s'a întors ear' la școală. Învățătorii tot nu veniseră. Atunci regele intră în o clasă, luă creta și scris pe tablă:

»Aici a fost regele Petru, a văzut totul, numai învățătorii și ordine n'a văzut!“

Zilele aceste s'a răspândit din Roma știri triste despre Papa. Sanctitatea Sa zace pe patul de moarte. Medicii au declarat, că știința nu mai e în stare să salveze pe Sântul Părinte și e chestie de o zi două, eventual chiar numai de câteva oare până la intrarea catastrofei.

Papa e la conștiință și știe că 'i-a sunat oara ultimă. El s'a spovedit și cuminecat și apoi a zis celor din jur: — Domine non sum dignus. — Trece în eternitate.

Cardinalii adunați în Vatican au intrat în odaia Papei și rînd pe rînd 'i-au sărutat mâna. Unul din ei 'i-a zis:

— Rugăciunile noastre Te vor mântui!

O depeșă mai nouă anunță, că moartea se așteaptă în tot momentul.

Din buletinul medical cel mai nou se conchide, că Papa numai vegetează. El nu dă decât sonori nearticulate.

De urmași ai Papei se amintesc cardinalii *Rampolla* și *Vanutelli*, apoi *Svampa*, episcopul Bolognei și cardinalii *Gatti* și *Oreglia*. Să mai amintesc și cardinalul *Di Pietro* și *Sarto*, patriarhul Veneției.

Posta redacției.

Numărul 1 al „Femeii și Familia“ apărând la 1 Februarie, pentru a încheia anul curent cu finea lui Decemvrie și astfel a face ca să apară până atunci 24 de numeri, numărul present al foii este dublu. Aceasta este cauza întârzierii de câteva zile.

Cu numărul viitor foaia noastră „Femeia și Familia“ intrând în semestrul al doilea, cu toată stima rugăm pe onorații restanțieri să binevoiască a-și achita abonamentul, pentru-ca să nu se întâmple între-rupere în spediția foii.
